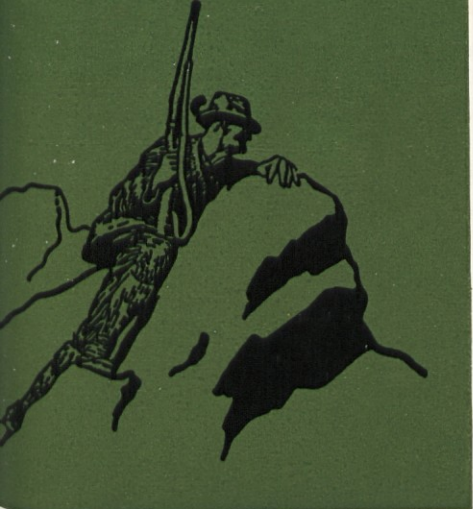

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

Januar 1977 **10**

NARISAL JURIJ MIKULETIC

Vsem lovcem, posebno pa vodstvu lovskih družin, področnih zvez in drugih lovskih organizacij — veliko uspehov, zdravja, zadovoljstva in dober pogled v letu 1977!

Uredništvo glasila Lovec

Lovska zveza Slovenije

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

LIX. letnik

št. 10

januar-prosinec 1977

Foto Janez Černač: Košuta navadnega jelena.

Pri nas doseže odrasel jelen največ 250 kg, košuta pa 150 kg žive teže. Teža iztrebljenega odraslega jelena je med 110 in 150 kg, odrasle košute pa 70 do 100 kg. Vamp s črevesjem znaša pri odraslem jelenu četrtno telesne teže, pri košuti in tetu pa tretjino.

Barva nadlanke jelenjadi je poleti rdečkasto rjava, pozimi pa rjava siva. Jelena loči od košute tudi temnejša rjava griva na vratu. Tudi po iztrebkih je mogoče ločiti jelena od košute; košutini iztrebki so jajčasti, jelenovi pa zaobljeni le na enem koncu, na drugem pa vtisnjeni. Sled jelenove sprednje noge se loči od košutinega po tem, da je večji in da je njegov sprednji rob bolj zaobljen, vtem ko je pri košuti bolj potegnjenej.

Vsebina:

Tone Klančar

L. B.

—

J. P.

Blaž Krže

Iz jugoslovanskih republik in pokrajin:

Janez Černač

S. B.

Anton Zupan

Vprašanja — odgovori:

Jubilanti

Lovska organizacija:

V spomin

Nekatera izhodišča za aktivnost lovske organizacije na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite 290

Srečanje slovenskih lovcev iz zamejstva 293

Program vzgoje, izobraževanja in propagande za obdobje 1977, 1978 295

Prve diplome lovskim tehnikom 296

Lisica (nadaljevanje in konec) 298

Jubilej hrvatskega glasila Lovački vjesnik — J. P. . . . 301

Markirani medvedki z Risnjaka — A. Frković 302

Vrednotenje posnetkov divjadi 303

Razstava naravoslovne fotografije 1976 304

Zahrbtnost belih strmin 311

Tehnični pregledi orožja 315

Ali so zdomci lahko člani LD v SR Sloveniji 316

. 316

LD Veliki Gaber v Posočju — F. Š. 317

. 320

Gradivo za razpravo:

Naš novi zakon in gojitev divjadi v bodoče 321

LOVCA izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9. Glavni urednik Tone Svetina, odgovorni urednik France Cvenkel. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu LOVCA, Zupančičeva 9, 61001 Ljubljana, poštni predal 505, telefon (061) 21-245 in 21-819. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek zvez lovskih družin Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za Lovca, je po članu 155 din. Za druge naročnike je letna naročnina 120 din, za inozemstvo 140 din. Posamezna številka 10 din. — Cene malim oglašom za člane lov. organizacij: do 15 besed 14 din, od 15 do 25 besed 17 din, od 25 do 35 besed 22 din, od 35 do 45 besed 30 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom! Ziro račun Lovske zveze Slovenije: 50101-678-47158. — Tiskala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani. — Po mnenju Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS, št. 421-2/72, oproščeno prometnega davka. — Ta številka je izšla v 17 900 izvodih.

Nekatera izhodišča za aktivnost lovske organizacije na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite

Komisija za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito izvršnega odbora LZS je pripravila program svojega dela za prihodnji dve leti. Program je obravnaval IO LZS na svoji 7. seji, 15. novembra 1976, in ga v celoti potrdil.

Komisija bo spremljala in obravnavala aktualno problematiko ter izvajala sprejeta stališča in konkretne naloge pri ljudski obrambi in družbeni samozaščiti.

Na osnovi zastavljenih izhodišč in izkušenj bo oblikovala priporočila in dajala predloge lovskim organizacijam za njihovo aktivnost na tem področju.

Sodelovala bo z organi DPS in DPO, posebno s svetom za LO in DS pri RK SZDL, ter izvajala njihova stališča in priporočila na področju LO in družbene samozaščite. Komisija bo tudi usklajevala delo in posredovala pozitivne izkušnje komisij za LO in DS v lovskih dru-

žinah (LD) in zvezah lovskih družin (ZLD).

Poleg nekaterih konkretnih nalog za prihodnje obdobje, kot so priprava gradiva za lovske izpite, priprava osnutka opredelitve ljudske obrambe in družbene samozaščite v normativnih aktih lovskih organizacij, priprava gradiva za publikacijo o LO v založbi Zlatorogove knjižnice itd., je komisija na zadnji seji obravnavala in sprejela tudi nekatera izhodišča za delo lovcev in lovskih organizacij pri ljudski obrambi in družbeni samozaščiti. Izhodišča skušajo do neke mere odgovoriti na vprašanje, kaj naj bi bila vsebina dela občanov kot članov lovskih organizacij. O izhodiščih je na svoji 7. seji razpravljala tudi izvršni odbor LZS in jih v celoti podprl. Predvsem je pomembno, da se čim prej organiziramo, kakor predvidevajo izhodišča, in zastavimo svoje delo na tako pomembnem področju. Komisija IO LZS pričakuje, da bodo posamezne lovske organizacije in člani LD obogatili predlagana izhodišča z novimi spoznanji in izkušnjami ter jih prek nje posredovali drugim lovskim organizacijam. Zato je bilo sklenjeno, izhodišča objaviti v našem glasilu, da tako pridejo do vsakega člana lovske organizacije.

A. Lovci in vseljudska obramba

Komisija za LO in DS IO LZS ugotavlja, da je veliko članov lovske organizacije pa tudi lovskih družin že do sedaj aktivno vključenih v obrambne priprave na raznih področjih. Za še uspešnejše in enotnejše delovanje lovcev in lovskih organizacij v pripravah za vseljudsko obrambo in izvajanje družbene samozaščite ter v skladu z Zakonom o ljudski obrambi (27. člen) in Zakonom o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (62. člen), predlaga komisija naslednje:

1. Lovske družine izvolijo komisije za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki naj bodo v bodoče organi-

zatorji in nosilci dela v pripravah za vseljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Predsednik komisije naj bo član upravnega odbora LD, moralno-politično neoporečen in naj ima po možnosti določene izkušnje s tega področja. Odločno pa je treba v komisije pritegovati mlajše člane.

Za izvajanje obrambnih priprav ni odgovorna le komisija za LO in DS, pač pa UO LD v celoti. Zaradi tega je pomembno, da so odbori SZDL zainteresirani za kadrovske zasledbe vodilnih funkcij v LD in zvezah LD v skladu z njihovo ustavno funkcijo v kadrovske politiki.

2. Pri zvezah lovskih družin naj se izvolijo komisije za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki povezujejo in usklajujejo delo komisij lov. družin na svojem območju.

3. V normativnih aktih LD in ZLD opredeliti vlogo in naloge komisij za LO in DS. V letnih in srednjeročnih načrtih predvideti potrebna finančna sredstva za izvajanje nalog, ki izvirajo iz podružbljanja obrambnih priprav in izvajanja družbene samozaščite.

4. Nekateri naloge komisije za LO in DS pri LD:

a) Izdelava programa vzgoje in osveščanja članstva v smislu spoznavanja in sprejemanja koncepta SLO ter pripravljenosti izvajanja nalog v zvezi z vseljudsko obrambo.

b) Izdelava obrambnega načrta LD, ki naj bo sestavni del obrambnega načrta odbora za LO in DS krajevne skupnosti, v kateri je sedež LD, oziroma naj bo usklajen z načrti več KS, če je področje dejavnosti LD širše.

Načrt naj tudi vsebuje:

– evidenco ter načrt razporeditve lovskega orožja, pomembnega za vseljudsko obrambo za primer vojnega stanja;

– finančno zagotovitev ustreznih materialnih sredstev;

– zadolžitve pri obrambnih nalogah članov LD, ki niso vojaški obvezniki, v skladu z obrambnim načrtom KS;

– naloge LD ali posameznih članov pri organiziranju in delovanju objektov partizanske baze;

– evidenco in zaščito primerne številčnosti parkljasne divjadi, pomembne za prehrano v morebitni najbolj kritični situaciji;

Zvezno odlikovanje – zlati red za lovske zasluge

Predsedstvo Lovske zveze Jugoslavije je na proslavi 50-letnice osrednje jugoslovanske lovske organizacije, 15. 10. 1976, v Beogradu podelilo prva zvezna lovska odlikovanja – zlati red za lovske zasluge.

Kot prvi je bil za svoje velike zasluge in osebna prizadevanja za zaščito divjadi in podporo lovstvu Jugoslavije odlikovan predsednik SFRJ Josip Broz – Tito.

To visoko odlikovanje sta prejela tudi tovariša Edvard Kardelj in Stane Dolanc.

Skupno je bilo podeljenih 32 odlikovanj. Med drugimi so jih prejeli tudi tovariši: Ivan Maček-Matiija, dr. Jože Benigar, Rado Pehaček.

Odlikovani so bili tudi Lovska zveza Poljske in njen predsednik dr. ing. Jerzy Krupka ter podpredsednik Lovske zveze Romunije ing. Jon Cazacu.

V. V.

Budno oko

Foto D. Mohar

– evidenco in zaščito prirodnih objektov (skrivališča, izviri pitne vode itd.), pomembnih za vseljudo obrambo;
– sodelovanje LD pri organiziranju puškarske delavnice, če so take možnosti na njenem območju;
– sodelovanje pri organiziranju izvidniško-obveščevalne ter kurirske službe v skladu z načrtom KS.

c) Organiziranje raznih aktivnosti in tekmovanj, pomembnih za vseljudo obrambo, prek že obstoječih organizacijskih in novih oblik kakor npr.: strelska tekmovanja, vzgoja ostrostrelcev, orientacija na terenu, spoznavanje raznih taktičnih veščin itd.

č) Mentorstvo mladim v veščinah, v katerih so lovci še posebej usposobljeni – spoznavanje terena, življenja v naravi, flore in favne, korištenje prirodnih objektov za SLO, strelstvo itd.

d) Vključevanje članov lovske organizacije v enote in štabe civilne zaštite in enote narodne zaštite v KS in OZD.

5. Nekatere naloge komisij za LO in DS pri zvezah LD:

– pomoč komisijam za LO in DS v

LD ter usklajevanje njihovih nalog na nivoju občin;

– povezava, sodelovanje in usklajevanje nalog in aktivnosti lovske organizacije v obrambnih pripravah in izvajanju DS s svetom za LO in DS, koordinacijskim odborom pri OK SZDL, z občinskim štabom za teritorialno obrambo in organi za notranje zadeve;
– sodelovanje z upravnimi in strokovnimi organi na občinskem nivoju pri reševanju strokovnih vprašanj o orožju, municiji, načrtih, raznih dovoljenjih, usklajevanju nalog čuvajske službe itd.;

– pomoč lov. družinam pri vzgojnem in publicističnem delu o SLO in DS;

– sodelovanje s komisijo za LO in DS pri LZS;

– organizacija in vodenje potrebnih evidenc za potrebe SLO;

– sodelovanje pri ureditvi puškarstva in objektov partizanske baze na širšem območju občine ali regije.

To je le nekaj izhodišč za delo komisij in lovske organizacije v celoti na področju ljudske obrambe. Razumljivo je,

da bodo posamezne LD in ZLD znale poiskati tiste osnovne naloge pri obrambnih pripravah, ki so z ozirom na njihove krajevne prilike, pomembnost območja, bližine pomembnih objektov, kadrovske sestavo in potreb družbenopolitičnih skupnosti bistvene. Najpomembnejše je, da se bodo LD znale dejavno vključiti in vtakati svojo aktivnost v enotne napore obrambnih priprav družbenih in družbenopolitičnih skupnosti, na območju katerih delujejo.

B. Lovci in družbena samozaščita

Družbena samozaščita, ki je po sprejetju nove zvezne in republiške ustave, po 10. kongresu ZKJ in 7. kongresu ZKS ter po sprejetju Zakona o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah dobila ustrezno vsebino in organizirane oblike družbene dejavnosti, je neposredna aktivnost občanov, organiziranih v krajevni skupnosti, OZD, DPO, SIS in društvih za

varovanje samoupravnega socialističnega sistema. Njena vsebina se izraža v sistemu načel, norm in odločitev družbenopolitičnih in samoupravnih organov ter v konkretnih ukrepih delovnih ljudi za preprečevanje vseh oblik subverzivnega delovanja.

Njen osnovni namen je torej oblikovati družbeno zavest občanov za utrjevanje varnostne kulture, vseh organov ustavnega reda, varovanje ljudi in premoženja, varovanje družbene lastnine in socialističnih družbenih odnosov.

Uresničevanje družbene samozaščite je ustavna in samoupravna pravica in dolžnost vsakega občana, vseh organizacij združenega dela, družbenopolitičnih skupnosti, samoupravnih organizacij in društev.

Člani lovske organizacije, katerim je družba zaupala orožje in lovišča, smo kot oborožena organizacija še posebej zainteresirani in odgovorni za vsestransko in dosledno izvajanje družbene samozaščite. Odgovorni smo kot občani v svojih družbenih aktivnostih in kot lovci na področju lovskega udejstvovanja. Glede na to, da je podružbljanje varnostnih in obrambnih zadev revolucionaren in trajen proces, se moramo člani lovske organizacije zavzemati, da bosta vseljudska obramba in družbena samozaščita stalna skrb vseh lovcev, da postane ta sestavni del naše vsakdanje dejavnosti.

Lovske družine se kot društva vključujejo v sistem družbene samozaščite s podpisovanjem družbenih dogovorov na nivoju občinskih skupščin in z izvajanjem njihovih določil. V samoupravnih aktih LD pa moramo določiti lastno organiziranost družbene samozaščite.

V LD moramo izdelati oceno varnostne situacije in na njeni osnovi oblikovati program naše aktivnosti pri družbeni samozaščiti. Program ne more biti unificiran za vse lovske družine, ker le-te živijo in delujejo v različnih pogojih; mora pa vsebovati najkonkretnije naloge, ki jih pogojuje okolje, geografsko območje in drugi dejavniki. Varnostno oceno oziroma stanje na področju družbene samozaščite morajo LD obravnavati na konferenci ali družinskem posvetu in na osnovi ugotovitev prirediti program svojega dela. Pri izdelavi var-

nostne ocene se lahko posvetujejo z organi za notranje zadeve in s predstavniki institucij ljudske obrambe določenega območja.

V programih naj bi bile poleg drugih zapopadene tudi naslednje naloge:

1. Varovanje neodvisnosti in ustavne ureditve: Varstvo neodvisnosti in nedotakljivosti države, ustavne ureditve, samoupravnih pravic občanov in svobodin človeka je ustavna pravica in dolžnost vseh delovnih ljudi in občanov. Lovci lahko pri tem veliko prispevamo:

a) Nedvomno je lovski turizem gospodarsko zanimiv in koristen, na nas pa je, da se tako organiziramo, da ga ne bo mogel nihče izkoriščati v neke druge, nam škodljive namene.

Tujih gostov ne bomo vodili v bližino vojaških in drugih objektov, pomembnih za ljudsko obrambo; kjer nam stvari niso jasne, se lahko posvetujemo s pristojnimi vojaškimi organi in organi za notranje zadeve.

Ostro bomo ukrepali proti vsem primerom ali poizkusom podkupovanja, neupravičenega odtujevanja trofejev in divjadi, pa tudi hlapčevskega odnosa do tujcev.

Pravilno moramo ocenjevati morebitne primere zanimanja tujcev za podatke izven domene lovstva oziroma normalnih družabnih razgovorov.

b) Lovci v LD, ki imajo lovišča v obmejnih predelih, so lahko pomemben dejavnik pri varovanju državne meje. Dobro poznavanje ljudi in terena ter zadrževanje v loviščih skoraj ob vsakem dnevnem času omogoča lovčemu, v tesnem sodelovanju z organi za notranje zadeve in oboroženih sil, dati velik prispevek varnosti obmejnih območij. Ugotavljanje nenormalnih in škodljivih primerov (npr. pojav neznancev, posameznikov ali skupin, tihotapstva), obveščanje pristojnih organov ali celo neposredno preprečevanje takih pojavov so pomembni elementi samozaščite.

c) Na območjih izven naseljenih krajev – posebno v gozdovih – ki so pomembna z vidikov ljudske obrambe, opazamo često tuja vozila in osebe, ki pod videzom gobarjev, nabiralcev malin in zelišč ali nedeljskih izletnikov opravljajo tudi nečedno in škodljivo

dejavnost. Prav je, da sumljive primere registriramo (številke avtomobilov, opis oseb, čas, kraj, aktivnost idr.) ter podatke posredujemo pristojnim organom.

č) Rekli smo že, da smo lovci oborožena organizacija in to z vse modernejšim orožjem. In kakor je orožje – posebno lovske risanice specialnih kalibrov – lahko močan dejavnik v obrambnem sistemu oziroma izvajanju splošnega ljudskega odpora, predstavlja v nepravih rokah nevarnost za nemoten razvoj naše samoupravne socialistične skupnosti. Čas je, da najprej v lastnih vrstah razčistimo stanje, če in kjer je to potrebno, potem pa tudi odgovornim dejavnikom predlagamo, da ob izdaji dovoljenja za nabavo lovskega orožja strogo upoštevajo moralno-politično neoporečnost kandidatov. Vsem tistim, ki so bila odvzeta dovoljenja za nošenje orožja zaradi kaznivih dejanj ali težjih prekrškov, pa tudi odtujiti orožje na ustrezen način. Prepričani smo, da oporunizem v teh vprašanjih ni opravičljiv.

2. Zaščita družbene in osebne lastnine

a) Divjad je družbena last, zato je osnovna dolžnost lovcev varovati divjad pred morebitnimi naravnimi nesrečami, kot so huda zima, suša, povodenj itd.; zaščita divjadi pred divjimi lovci in krivolovci, neodgovornim zastrupljanjem z agrokemičnimi sredstvi, zaščita gnezd, legel itd.

b) Tudi gozdovi in polja so neprecenljivo družbeno bogastvo, zato jih varujmo z roko v roki z gozdarji in kmetovalci pred uničenjem zaradi požarov, gozdnih tatov in neodgovornih postopkov.

c) V gozdovih in planinah so gozdarke, planinske in lovske kočje. Varujmo jih kakor tudi njihov inventar in vplivajmo v pozitivnem smislu tudi na druge koristnike teh objektov.

č) Tudi v druge lovske objekte in naprave – krmišča, napajališča, solnice, remize, steze, strelišča itd. – je bilo vloženo veliko truda in sredstev. Zato ne dopustimo, da kdorkoli uničuje rezultate naših naporov.

3. Varnostna vzgoja članstva

Osnovni pogoj za učinkovito uresničevanje družbene samozaščite je osveščenost in informiranost članov lovske

organizacije. Zato je naloga komisij za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ter upravnih odborov LD, da organizirajo varnostno vzgojo članstva. To lahko opravijo na več načinov:

- da se člani LD udeležujejo predavanj o tej problematiki, ki jih organizirajo družbenopolitične in samoupravne skupnosti in družbenopolitične organizacije (SZDL, ZZB, ZRVS in druge);

- da organizirajo predavanja in razgovore v okviru LD, na katerih predavajo tuji predavatelji, ali pa se na predavanja pripravijo člani domače LD, če so za to usposobljeni, to je še posebej priporočljiva oblika, saj lovci lažje prilagajajo tematiko lastnim potrebam;

- da na sestankih LD proučujejo strokovno literaturo, informacije in predpise s tega področja;

- da poiščejo tudi druge izvirne oblike vzgoje za nenehno večanje varnostne kulture svojih članov;

- odveč tudi ne bodo občasni pogo-
vori o nošenju in rabi orožja, da se izognemo morebitnim poškodbam ali celo smrtnim primerom, saj je zdravje in življenje naše največje bogastvo.

4. Skrb za varstvo naravnega okolja
Nedvomno je skrb za zdravo okolje ena izmed temeljnih nalog vseh lovcev. Z onesnaževanjem in uničevanjem narave ne zmanjšujemo življenjskega prostora le divjadi, pač pa tudi sebi. Podrobnejši program aktivnosti na tem področju naj bi pripravila komisija za varstvo okolja, na vseh nas pa leži odgovornost, da tudi z vidika družbene samozaščite ukrepamo po naših možnostih za preprečevanje negativnih pojavov.

5. Medsebojni odnosi članov v LD

Le zdrav kolektiv, v katerem so strpni, tovariški in prijateljski odnosi, je v stanju opravljati naloge s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite. Tam, kjer vladajo grupaštvo, intrigiranje, zavist, nevoščljivost in nestrpnost, lahko pride v zaostreni, težki situaciji do medsebojnih obračunavanj, podtikanj in drugih neljubih dogodkov. To pa nikakor ni v skladu z zastavljenimi cilji naših enotnih nastopov proti vsem, ki bi skušali ogroziti našo

svobodo in neodvisnost, niti ni v skladu z lovsko etiko. Razvijanje tovarištva, domovinske ljubezni in svetlih tradicij NOB je še kako potrebno za doseganje plemenitih ciljev varovanja in obrambe samoupravne socialistične domovine.

Zaradi tega moramo tam, kjer so nezdravi odnosi, odločno ukrepati in krivce onemogočiti z vsemi možnimi ukrepi.

Dobro vzdušje in počutje v naših vrstah bomo nedvomno dosegli tudi z obnovitvijo in nadaljnjim razvijanjem lovskih šeg in navad, z lovsko pravič-

nostjo in poživitvijo družabnega življenja v lovskih organizacijah.

To je le nekaj misli in predlogov o organiziranju in izvajanju družbene samozaščite v lovski organizaciji. Nosilci teh nalog naj bodo komisije za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Ne smemo prezreti ustavnega načela, da smo vsi subjekti družbene samozaščite.

Tone Klančar,
predsednik komisije za ljudsko
obrambo in družbeno samozaščito
Lovske zveze Slovenije

Srečanja slovenskih lovcev iz zamejstva

V začetku novembra 1976 sta bili dve nevsakdanji srečanja lovcev, prvo v Jamljah pri Trstu, drugo v Kungoti pri Mariboru.

V Jamljah so se 4. 11. zbrali člani novoustanovljenega društva slovenskih lovcev Julijske krajine »Doberdob«. Srečanja se je udeležilo skoraj sto lovcev iz vseh krajev od Doline pri Trstu pa tja do Brd in Benečije. Udeležili so se ga tudi predstavniki Lovske zveze Slovenije Lojze Briški, Rado Pehaček in Bojan Škrk, Zveze lovskih družin Nova Gorica Janko Razpet, Zveze lovskih družin Koper Robert Sila in Franc Felicijan, družbenopolitičnih organizacij in občinske skupščine Nova Gorica Miha Ravnik, Tomaž Beltram in Jože Šušmelj ter generalni konzul SFRJ v Trstu Ivan Renko.

Namen tega, prav gotovo najštevilnejšega srečanja lovcev slovenske narodnosti, ki živijo v sosedni Italiji, je bil predvsem, da se dogovorijo in začrtajo smernice za delovanje društva »Doberdob«. Programsko usmeritev in delovanje pred kratkim ustanovljenega društva je orisal njegov predsednik Evgen Pahor. Najprej je poudaril željo članov društva za trajno in tesno povezavost z Lovsko zvezo Slovenije in prek nje z vsemi lovci v Sloveniji, da bi – kot je dejal – »postali člani tiste široke lovske družine, kateri pri-

padajo po jeziku, čustvovanjih, po mnogih skupnih običajih in tradicijah, starejši člani pa tudi po skupnih bojih in prizadevanjih v času narodnoosvobodilne vojne«. Društvo bo dejavno pri razvijanju raznih oblik lovske in kulturno-prosvetne aktivnosti. Posebej bodo negovali prijateljstvo in solidarnost ter krepitev zavesti o pripadnosti slovenskemu narodu, njegovi splošni in posebej lovski kulturi. V okviru svojih možnosti želijo prispevati tudi k nadaljnjemu razvoju in poglobljanju dobrih sosedskih odnosov med obema državama in njunimi narodi. Sporazumi, podpisani v Osimu, so trden temelj za graditev in krepitev takih odnosov in sožitja.

Društvo so ustanovili tudi zato, ker so prepričani, da se bodo organizirano in medsebojno povezani lažje in uspešneje zavzemali za enakopravno uveljavljanje svojih pravic. Lovce slovenske narodnosti v Italiji v tamkajšnjih lovskih organizacijah namreč večkrat obravnavajo kot nenakopravne in pri vključevanju v tamkajšnje lovstvo zadevajo na razne težave.

Udeleženci srečanja, člani društva in gostje, so nakazano usmeritev in aktivnost društva pozdravili. V razpravi so se dotaknili določenih vprašanj, ki zadevajo delovanje društva, posebej še sodelovanje z lovskimi organizacijami

Lovsko srečanje v Jamljah pri Trstu

Foto M. Magajna

v Sloveniji. Člani društva želijo postati redni naročniki Lovca in Zlatorogove knjižnice, ne prikrivajo, kot so rekli, tudi želje, da bi smeli loviti v loviščih SR Slovenije.

Na srečanju so sprejeli protestno izjavo v zvezi s položajem slovenske in hrvaške manjšine v sosednji Avstriji. V izjavi odločno protestirajo zoper različne oblike pritiskov avstrijske oblasti na slovensko in hrvaško manjšino ter izražajo solidarnost s Slovenci na Koroškem in s Hrvati na Gradiščanskem.

Sestanek se je zaključil v prijetnem tovariškem razpoloženju, ki so ga poživljali odmevi slovenskih narodnih in lovskih pesmi.

Srečanje, ki je bilo 6. 11. v domu Lovske družine Kungota, sodi v okvir že tradicionalnih vezi med lovci-člani Kluba prijateljev lova iz Celovca in lovci lovskih družin območne zveze Maribor. Pa vendar je tudi to srečanje

po vsebini, prisrčnosti in številu udeležencev preseglo vsa dosedanja.

Sestanka, ki ga je organizirala Zveza lovskih družin Maribor, se je udeležilo 65 članov Kluba prijateljev lova, predsedniki lovskih družin območne zveze Maribor, član Sveta federacije Miha Marinko, ki so ga udeleženci nadvse toplo pozdravili, predsednik skupščine Lovske zveze Slovenije Lojze Briški in predsednik skupščine občine Maribor Vitja Rode.

Srečanje v Kungoti je bilo le nekaj dni pred znanim štetjem posebne vrste v Avstriji, ali drugače izraženo, v času posebne oblike pritiska na Slovence na Koroškem in Hrvate na Gradiščanskem. To se je čutilo in to so tudi izrazili na tem srečanju. Franjo Ledinek, predsednik skupščine Zveze lovskih družin Maribor, je v pozdravnem nagovoru to okoliščino še posebej poudaril, in rekel, da so člani Kluba prijateljev lova vedno dobrodošli to stran meje in v lovskih družinah dragi gostje. Posebno topel stisk rok pa jim velja v času, ko so izpostavljeni različnim pritiskom in ko morajo braniti najosnovnejše človeške pravice. Naj jim bo tudi prisrčnost tega srečanja spodbuda za vztrajnost v njihovem pravičnem boju!

Predsednik Kluba prijateljev lova, znani koroški partizan Karel Prušnik-Gašper, je povedal, da so se srečanja udeležili člani iz 33 koroških vasi. Tolična udeležba in zastopanost članov Kluba z območja cele Koroške je prav gotovo odraz trdnosti in odločenosti koroških Slovencev, da vztrajajo pri zahtevi za uveljavitev svojih pravic,

pravic, ki so jim zagotovljene tudi z državno pogodbo. Kot vedno pa so se tudi tokrat veselili srečanja z znanci in prijatelji lovci iz SR Slovenije, s katerimi jih vežejo spomini na mnoga skupna doživetja.

Srečanje je minilo v prijetnem tovariškem razpoloženju, drugi dan pa so bili koroški lovci gostje na lovu v loviščih lovskih družin v okolici Maribora.

Skoraj odveč je poudariti, da bo Lovska zveza Slovenije, tako kot doslej, tudi v bodoče podpirala vse pobude in aktivnosti, katerih namen je sodelovanje lovcev Slovencev v Italiji in Avstriji z lovci v matični domovini. Tako stališče je sprejela skupščina Lovske zveze Slovenije na svoji seji 25. 9. 1976, ko je bila seznanjena z ustanovitvijo društva »Doberdob«. Tako stališče je odraz volje in razpoloženja članov lovskih družin širom po Sloveniji, ki imajo že razvite stike in stkana prijateljstva s člani pred dvajsetimi leti ustanovljenega Kluba prijateljev lova. Znano je, da lovske družine vabijo člane tega Kluba na love in da so le-ti vedno njihovi dobrodošli gostje.

V interesu, ki ga lovci Slovenci v zamejstvu kažejo za organizirano povezovanje in sodelovanje z lovsko organizacijo SR Slovenije, vidimo tudi priznanje naši organizaciji. Nedvomno je to odraz uspehov, ki smo jih dosegli na vseh področjih lovstva, uspehov, ki so utrdili ugled slovenske lovske organizacije daleč prek meja naše ožje domovine. Prav to je tisto, kar pri naših rojakih-lovcih v sosednih deželah utrjuje ponos in zavest o pripadnosti matičnemu narodu, ki je – tako kot na drugih področjih – tudi pri razvoju napredne misli in dela v lovstvu dosegel tolikšen napredek.

Prepričani smo, da delovanje obeh zamejskih društev lahko pomembno prispeva k razvoju nadaljnjega sodelovanja z lovskimi organizacijami sosednih dežel, s katerimi Lovska zveza Slovenije uspešno sodeluje že 25 let. Za Lovsko zvezo Slovenije, Klub prijateljev lova in Lovsko društvo Doberdob sta srečanja v Jamljah in Kungoti spodbuda in obveza za uresničevanje dogovorjenih smotrov in ciljev.

L. B.

Program vzgoje, izobraževanja in propagande za obdobje 1977, 1978

Izvršni odbor Lovske zveze Slovenije je na svoji seji, 2. 11. 1976, sprejel program vzgoje, izobraževanja in propagande za navedeni dve leti.

To je minimalni program, ki ga bo mogoče z večjo aktivnostjo zvez lovskih družin in neposredno vsake lovske družine primerno konkretizirati, obogatiti, razširiti in popestriti.

I.

Seznanjanje z Zakonom o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč

Med prvimi nalogami po sprejemu novega zakona je seznanjanje lovcev s pridobitvami in novostmi, ki jih zakon prinaša.

V ta namen je revija LOVEC v posebni prilogi objavila novi zakon, v vsaki naslednji številki pa bo uredništvo LOVCA predstavilo pomembnejše zakonske novosti.

Lovske družine naj bi organizirale strokovne razprave o novih določilih zakona, ki naj bi temeljile tudi na prispevkih v reviji LOVEC.

II.

Realizacija Samoupravnega sporazuma o zasnovi, uresničevanju in verifikaciji izobraževalnega programa v okviru LZS

Ta samoupravni sporazum so podpisale vse lovske organizacije. Potrebno je začeti z realizacijo posameznih določil sporazuma.

1. Lovski izpit

Realizacija sporazuma omogoča enotnejšo in boljšo organizacijo lovskih izpitov. Pri tem je potrebno izboljšati kvaliteto in zahtevnost lovskega izpita. Da bi ti zahtevi uresničili, je potrebno določiti pripravnikom takšne mentorje, ki so se s svojim znanjem in delom uveljavili v lovskih družinah. Zavedati se moramo, da je usposobljenost pripravnika v mnogočem odvisna od mentorja, ki mora vložiti za uspešno delo veliko truda. Zveze lovskih družin naj bi zato pripravile seminar za mentorje, kjer naj bi le-ti izmenjali izkušnje, poenotili kriterije in se seznanili z zahtevami praktičnega in teoretičnega dela izpita.

V letu 1977 naj bi komisije za lovske izpite pričele z delom po novem. Zveze lovskih družin naj se opredelijo, kje in kdaj bodo organizirale izpite. LZS bo do konca tekočega lovskega leta založila poleg že izdanega

dnevnika za lovske pripravnike še teste za teoretični del izpita in obrazec spričeval o lovskem izpitu.

2. Tečaji za lovske čuvaje

Komisije za vzgojo in izobraževanje zvez lovskih družin naj razpravljajo o pogojih za organizacijo lovskočuvajskih tečajev na njihovem območju. Glede na razpoložljiva finančna sredstva bo LZS v dveletnem obdobju organizirala štiri lovskočuvajske tečaje na področju zvez lovskih družin. Poleg primerne oblike spričeval bo založila tudi značke za lovske čuvaje.

3. Dopisna šola

Dopisno šolo za lovske tehnike je zaključila četrta generacija.

Neposredne naloge še do konca tega lov. leta:

a) LZS bo založila celotno gradivo dopisne šole, ker je prva izdaja zvezkov pošla. Pri tem bodo aktualizirani in predelani vsi zvezki dopisne šole. Na novo bo izdala zvezek Ekologija. Naklada zvezkov bo tolikšna, da si jih bodo lahko nabavili tudi drugi lovci.

b) LZS bo pripravila diplome in značke ter organizirala slovesno podelitev diplom. Hkrati bo organizirala seminar s tematiko: Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč; lovsko-gojitvena območja; vzgojno-izobraževalno delo lovskih tehnikov v lovskih družinah.

Zveze lovskih družin naj za prihodnje študijsko leto evidentirajo kandidate za vpis v dopisno šolo za lovske tehnike, pri tem naj bi dosegli, da bi bil iz vsake zveze lovskih družin vpisan vsaj en slušatelj.

Spodbujati je treba povezanost lovskih tehnikov v delovne skupine na področju zvez lovskih družin, kjer so za to pogoji.

III.

Lovski muzej

V letih 1977-78 je treba razviti vrsto vzgojno-izobraževalnih delovnih oblik v povezavi s slovenskim lovskim muzejem. Z uresničitvijo programa, ki si ga je zastavila komisija za lovski muzej (vodil po muzeju, plakat o muzeju, ozvočenje, uresničevanje razširjene vsebinske zasnove), bo muzej pridobil na didaktični vrednosti.

Z ozirom na to, da naj bi vsak slovenski lovec prej ali slej videl in spoznal naš lovski muzej, bi morala vsaka ZLD organizirati nekaj skupinskih ogledov slovenskega lovskega muzeja, združenih z različnimi vzgojno-izobraževalnimi oblikami, aktual-

nimi predavanji, krajšimi seminarji, ogledi filmov ipd.

Program muzeja in njegovo vsebinsko zasnovano bi morali organizirano uresničevati v sodelovanju z lovskimi organizacijami. V ta okvir sodi npr. zbiranje etnografskega gradiva, izpopolnjevanje zbirke jajc itd.

IV.

Fotokino klub Diana

Vse večja popularnost fotokino dejavnosti v lovski organizaciji in vedno več aktivnih članov v klubu Diana nas opozarja, da moramo razvoju fotokino dejavnosti nameniti primerno pozornost. LZS sprejema naslednji program Fotokino kluba Diane:

1. Organizacijska dejavnost:

– foto klub bo ustanovil najmanj pet klubskih sekcij, ki so najprimernejša oblika organizacijske povezanosti članov;

– proučiti in ustvariti tesnejše sodelovanje s sorodnimi organizacijami: Prirodoslovnim društvom Slovenije, Foto-

Spominske plakete Zveze lovskih organizacij Srbije

Na proslavi 80-letnice Zveze lovskih organizacij Srbije, ki je bila 23. oktobra 1976 v Novem Sadu, so bile podeljene spominske plakete za zasluge v lovstvu.

To priznanje so prejeli tudi:

Lovska zveza Slovenije,
Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije,
Lojze Briški,
Rado Pehaček,
Ivan Fabjan-Niko,
Veljko Varičak,
dr. Stane Valentinčič,
Janez Čop.

Lovsko zvezo Slovenije sta na tej slovesnosti zastopala predsednik izvršnega odbora LZS Rado Pehaček in tajnik skupščine LZS Ludvik Zajc, ki sta upravnomu odboru ZLO Srbije izročila Zlatorogovo plaketo. To priznanje je Zvezi lovskih organizacij Srbije ob njenem visokem jubileju podelila skupščina LZS na svoji seji, 25. 9. 1976.

V. V.

kino zvezo Slovenije in Zavodom za šolstvo SRS;

- organizirati strokovne seminarje za člane kluba in fotografske tečaje v sekcijah, kjer so za to ustrezni pogoji;
- pripraviti ustrezno slovensko oz. jugoslovansko razstavo naravoslovne fotografije, v povezavi z omenjenimi organizacijami;
- pripraviti štiri skupne foto love za vse člane kluba;
- urediti fotoarhiv.

2. Založniška dejavnost:

- sozaložba oz. samozaložba lovskih koledarjev 1977, 1978;
- zagotoviti redno izdajanje Dianine knjižne zbirke, v okviru katere bosta najprej izšla priročnika Ptice na gnezdu in Makrofotografija;
- založba barvnega plakata Varujmo ptice in njihovo okolje;
- založba kataloga osrednje razstave naravoslovne fotografije, ki naj predstavi najpomembnejše fotografske dosežke;
- v sodelovanju z Zavodom za šolstvo SRS pripraviti in založiti učila za šole: plakate, serije diafilmov, kratke filme in podobno;
- založiti značke s propagandno tematiko: človek – narava, varstvo živalskih vrst (najprej bodo izdelane značke z motivi živali ogroženih vrst);
- založba slovenskega kataloga najuspešnejših naravoslovnih posnetkov s kazalom.

3. Nakup osnovnih sredstev:

- zagotoviti prostore in izboljšati opremo;
- kupiti diaprojektor in kinokamero;
- zagotoviti finančna sredstva za razvoj fotokino dejavnosti v sekcijah po njihovih načrtih.

V.

Razvijanje kulturnih tradicij

Med lovskimi kulturnimi dejavnostmi doživlja pravo renesanso zborovsko petje. Da bi pospešili in razvili to

tradicionalno kulturno dejavnost znotraj naše organizacije, bo LZS v okviru tega programa založila pesmarico slovenskih lovskih pesmi. LZS bo prevzela pokroviteljstvo nad vsakoletnim srečanjem lovskih pevskih zborov. Posebna delovna skupina LZS bo v neposrednem stiku z vsemi pevskeimi zbori lovske družin v SR Sloveniji in v zamejstvu ter bo organizirala srečanja. Proučiti je možnost za organizacijo tečaja za lovske trobače in izdajo gramofonske plošče s slovenskimi lovskimi pesmimi.

VI.

Varstvo, izboljšanje in urejanje naravnega okolja

Lovska organizacija bo posvečala posebno pozornost nalogam in ciljem vzgoje in izobraževanja na področju varstva narave, kar izhaja tudi neposredno iz določil novega lovskega zakona.

Poživili bomo dejavnost naših enot za varstvo narave (Gorska straža) in jih reorganizirali. Vse varstvenike narave bomo smiselno povezali s programom, ki bo vključeval te cilje:

- oblikovati ekološki način mišljenja in celovit pogled na položaj človeka v naravi;

Prve diplome lovskim tehnikom

V soboto, 15. novembra 1976, so podelili diplome lovskim tehnikom kar štirih letnikov, ki so dovršili dopisno šolo pri Lovski zvezi Slovenije od njene ustanovitve l. 1972 do konca šolskega leta 1975/76. Hkrati z diplomami so vsi diplomanti prejeli posebne značke »Lovski tehnik«, ki jih smejo nositi samo absolventi dopisne lovske šole. Diploma in značka jih bosta še bolj obvezovali, da naj bi bili zgled znanja, prizadevnosti, lovskega tovarništva in hkrati najbolj vzorni nosilci slovenske lovske tradicije, etike in morale.

Od začetka šole l. 1972 jo je absolviralo kar 183 slušateljev. Nad 130 pa se jih je udeležilo podelitve diplom. Vendar se niso zbrali samo zato. Lov-

- razvijati kritičen odnos do nepremišljenih posegov v naravo;
- povezati prizadevanja raznih organizacij s skupnimi akcijami itd.

VII.

Ustanovitev informacijskega centra Lovske zveze Slovenije

Eden izmed temeljnih pogojev za aktivno spremljanje in realizacijo programa vzgoje in izobraževanja predstavlja ustanovitev informacijskega centra v okviru LZS.

Naloga informacijskega centra bo zbiranje, posredovanje in obdelovanje podatkov. Prek informacijskega centra bo vzpostavljena trajna povezava s sredstvi javnega obveščanja. Z njegovo pomočjo bomo organizirali mrežo dopisnikov oz. lovske poročevalcev ter vrsto vzgojno-propagandnih akcij.

Informacijski center bo začel izdajati povzetke strokovno najpomembnejših člankov oz. publikacij o divjadi in lovstvu, saj LZS prejema večino evropskih lovske revij.

Predsednik
sveta za vzgojo, izobraževanje
in propagando LZS:
Bojan Škrk

ski tehnik naj bi se med seboj in s predstavniki Lovske zveze Slovenije pogovorili tudi o svojih nalogah, o svoji vlogi in metodah dela v lovski organizaciji.

Podelitve diplom oz. tega sestanka sta se, poleg predavateljev prof. dr. Staneta Valentinčiča, prof. dr. Kazimirja Tarmana, ing. Toneta Simoniča in ing. gozd. Blaža Kržeta, udeležila tudi Rado Pehaček, predsednik izvršnega odbora LZS in Bojan Škrk, podpredsednik skupščine LZS in predsednik sveta za vzgojo, izobraževanje in propagando LZS.

Navzoče lovske tehnike je v imenu LZS pozdravil Rado Pehaček. V svojem pozdravnem govoru jim je predvsem čestital k prizadevnosti, ki so jo

pokazali med študijem, in h končnemu uspehu. Rekel je: »Ponosen sem, da je naša lovška organizacija napravila tak razvoj, da podeljujemo kar 183 diplom lovcem, ki so se prizadevno usposabljali z učenjem, predvsem s ciljem, da bodo svoje pridobljeno znanje prenašali na druge lovce, ga uporabljali v našem lovskem gospodarstvu, pri upravljanju lovišč, hkrati pa tudi sodelovali pri naših znanstveno-raziskovalnih programih.«

Nato je govoril o pomenu in nujnosti izobraževanja lovcev v lovskih organizacijah, o poglobljanju samoupravljanja v lovskih družinah in o razvijanju našega lovskega gospodarstva.

Navzoče je spomnil, da se je LZS svoje naloge za strokovno izpopolnjevanje članstva dobro zavedala že pred desetletjem in prej, ko je začela s sistematičnim izobraževanjem svojega članstva. Najprej so bili organizirani strnjeni tečaji za lovške čuvaje. Kmalu pa se je pokazala potreba po višji stopnji strokovnosti v lovskih vrstah, ki bi omogočala strokovnejše in sodobnejše reševanje zapletenih vprašanj o varstvu, gojitvi divjadi in odstrelu. Sprožena je bila pobuda za ustanovitev posebne dopisne šole s primerno zahtevnim učnim programom.

Predsednik Pehaček se je posebej zahvalil pobudniku za to šolo, njenemu mentorju in znanstveniku prof. dr. Stanetu Valentinčiču, ki je lovski organizaciji in njenim kadrom tako nesebično dal na voljo svoje veliko strokovno in pedagoško znanje.

Posebej je poudaril, da je bil tak proces v razvoju našega lovstva logična posledica stremljenj lovške organizacije: korakati s časom in v duhu časa, tako v strokovnem kakor družbenopolitičnem pogledu. Slovenska lovška organizacija, ki danes združuje že nad 17 000 lovcev, čvrsto povezanih v lovskih družinah, v letu 1977 praznuje že svojo 70-letnico obstoja, stalne rasti in dinamike.

Potem je tovariš Pehaček spregovoril še o Zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč. Med drugim je rekel: »Vsi naši dosedanja zakoni o lovstvu in sploh vsi zakoni o lovu, kolikor jih poznam, so bolj ali manj zakoni o pravicah in privilegijih lovstva in lovcev. Naš novi zakon

Podeljevanje diplom lovskim tehnikom v veliki dvorani hotela Kompas v Ljubljani, 15. novembra 1976
Foto V. Mikec

pa se predvsem v tem bistveno razlikuje od drugih. Saj nalaga lovski organizaciji obveznosti predvsem do varstva, ohranjanja in gojitve divjadi ter odgovornost pri upravljanju lovišč, ob upoštevanju družbenih interesov in predvsem interesov vseh tistih, katerih gospodarska dejavnost tudi zahteva površine, koder so naša lovišča. Od tod tudi naše vztrajanje, da naj novo vsebino lovstva v naši republiki v največji meri odraža že sam naslov zakona.«

Sledila je daljša in živahna razprava, ki je odsevala prav mladostno angažiranost diplomantov, kako bi čim koristneje uporabljali svoje znanje za lovstvo in lovsko organizacijo. Slišati pa je bilo tudi pripombe, da jih tu pa tam »starejši« porivajo bolj v ozadje, zaradi česar njihove pobude še ne dobivajo zaželenega učinka. Predlagano je bilo tudi, da bi se tehniki po-

vezali v svojo organizacijo. Toda razprava je kmalu pokazala, da to ne bi bilo dobro, ker lovške organizacije v nobenem primeru in na noben način ne smemo cepiti. Lovski tehniki bodo uspešno izvrševali svoje poslanstvo edinole najtesneje povezani v lovski organizaciji oziroma v lovski družini. Če pa njihova stremljenja povsod še ne dobivajo ustreznega odziva, se zato še ne bi smeli vdajati malodušju. Zavedati se moramo, da se vsak napredek nujno spopada z odporom konservativnih teženj. Hkrati pa je vsem potrebna samokritična kontrola svojega znanja in metod prenašanja znanja na članstvo.

Udeleženci sestanka so sprejeli tudi resolucijo – prav na dan pred zloglasnim preštevanjem na Koroškem – s katero so obsodili zatiranje manjšin v Avstriji.

J. P.

Lisica

Blaž Krže, ing. gozd.

(Nadaljevanje in konec)

Prehrana

Dnevno potrebna količina hrane pri lisici je odvisna od letnega časa in razpoložljivih možnosti prehrane ter znaša od 0,5 do 1 kg. Poročajo pa o ugotovljeni vsebini želodca, ki je tehtala 2 kg – BEHRENDT (1955). Isti avtor navaja povprečno porabo hrane pri lisici 850 g dnevno, kar je okrog 6 kg tedensko oz. 312 kg letno. Lisica je vsejed, čeprav pri njej prevladuje mesna hrana. Dolžina črevesa je od 2 do 3 m. Žuželke, polži, črvi, miši pa vse do mladičev srnjadi in manjših domačih živali (ovc, koz), ptiči, ki gnezdijo na tleh, in njihova jajca, trave, sadje, gozdni sadeži in nekateri kmetijski pridelki – vse ji je dobrodošlo. Na obalah morja in jezer ter na otokih se hrani tudi s poginulimi ribami in školjkami, dvoživke pa so drugotnega pomena. Nekateri poročajo tudi o lisicah, ki se specializirajo na domače mačke. Tudi nekatere druge mesojede – jazbeca, dihurja, hermelina, malo podlasico in kuni je najti med plenom lisice. Če je le priložnost, odnese tudi divjega pujska v prvih tednih njegovega življenja. V bližini človeških bivališč obiskuje smetišča in druga odlagališča odpadkov.

Sestav lisičje hrane je tudi prilagojen dinamičnim gibanjem populacije v odnosu na plen in je seveda odvisen tudi od tipa okolja (biotopa). Doslej je znana vrsta oprav-

ljenih pomembnih raziskav o prehrani lisice, katere temelje na vsebini lisičjih želodcev in iztrebkov. Temeljna ugotovitev teh raziskav je, da so mali glodavci glavni del prehrane. Najpomembnejšo raziskavo je opravil ENGLUND (1965) na Švedskem, ki je analiziral vsebino 1166 lisičjih želodcev, v katerih je bilo 1548 malih glodavcev ($\frac{2}{3}$ miši), 177 zajcev oz. kuncev, 35-krat ostanke srnjadi ali jelenjadi (damjakov), 1 jež, 69 rovk, 1 podlasica, 21 domačih mačk, 3 jazbeci in 12 lisic. V 455 želodcih je ugotovil 94-krat ostanke pernate divjadi (68 gozdnih kur in fazanov, 16 rac, 1 belke, 9 mladih kljunačev) in 67-krat ostanke domače perjadi. Jajca je našel v 26 želodcih (fazanja, kljunačja in domačih kokoši). Ugotovil je še 13 rib in le v 5 primerih žabe. Zelo pogosto je bila zastopana tudi mrhovina, insekti pa zlasti v poletnih mesecih. Sadje, jagode in krompir je Englund ugotovil v 111 želodcih.

Pomembne ugotovitve je opravil BEHRENDT (1955), ZR Nemčija, ki je analiziral vsebino 140 lisičjih želodcev. Ugotovljeno hrano je razvrstil v štiri skupine. (Glej tabelo spodaj: Letna prehrana po prehrabnih skupinah v %.)

Zelo zanimive in koristne ugotovitve je zbral LAMPIO leta 1953 na Finskem, ko je preiskal 325 želodcev uplenjenih lisic in dobil na-

slednje razmerje prehrabnih virov:

14 % koristnih sesalcev (divjadi),
9,1 % pernate divjadi,
10,3 % perutnine (domače),
18,5 % malih sesalcev,
20,4 % raznih odpadkov (mrhovine),
1,4 % podlasic,
2 % podgan,
2,3 % nelovnih ptic,
1,1 % žuželk,
3,2 % rastlinskih delov,
17,7 % preostalega.

V Bolgariji je PEŠEV (1965) prišel do ugotovitve, da prehrano lisic v 81,9–90 % sestavlja živalska in v 10 do 18,1 % rastlinska hrana (320 preiskanih želodcev). Skupno je biomasa, to velja za srednjeevropske razmere, sestavljena:

52,8 % perutnine,
36,2 % zajcev,
3,6 % malih glodavcev,
2,2 % ptičev,
4,9 % insektov,
0,3 % podlasic.

Po navedbah več strokovnjakov, kjer je po izbruhu myxomatose oz. po občutnem zmanjšanju številčnosti kuncev v prehrani lisic izpadla ta divjad, so jo nadomestili zajci, miši in fazani.

Vloga lisice v naravi je zelo pomembna, čeprav so si mnjenja pogosto različna. V področjih, kjer je številčnost lisice pravilno uravnan, je njena koristnost nesporna. Zlasti ruski raziskovalci zatrjujejo – njihova ugotovitev sloni na obširnih raziskavah – da lisica ne ogroža, pač pa zagotavlja »zdravje zajčje populacije«. V področjih z malo lisicami zajci zaradi izbruhov kužnih bolezni (zlasti kuge) zginevajo in zajčja populacija se težko in počasi opomore. Nasprotno pa preštevilne lisice sicer omejujejo »lovsko zaželen« prirastek zajčje populacije, ki pa je zdrava in se z razumnim zmanjšanjem števila lisic hitreje opomore. Iz tega sledi, da je vloga lisice, zlasti v nižinskih loviščih, stalno na tehtnici

Letna prehrana lisice po prehrabnih skupinah v % (Po Behrendtu, leto 1955)

Letni čas	Miši	Divjad	Zuželke	Rastline
Pomlad, od 15. 2. do 15. 5.	47	37	0	16
Poletje, od 15. 5. do 15. 8.	21	42	17	20
Jesen, od 15. 8. do 15. 11.	39	29	15	17
Zima, od 15. 11. do 15. 2.	60	21	0	19
Skupaj (povprečno):	42	32	8	18

koristnost – škodljivost, kar zahteva natančno opazovanje in smotrno ukrepanje.

Življenjske posebnosti

Vrsto življenjskih značilnosti lisice so ugotavljali z opazovanji v ujetništvu – zooloških vrtovih. Poznanjih je nad 40 različnih načinov lisičjega oglašanja. Ob paritvi med lisjaki vlada socialna razvrščenost (hierarhija oz. nad- in podrejenost). Starost lisjaka, njegova moč in temperament – so najpomembnejši vplivi na tem področju.

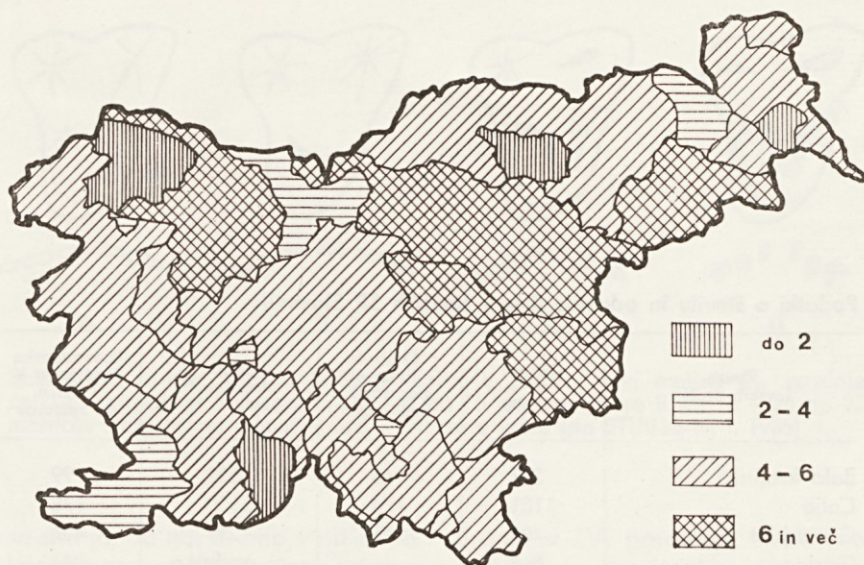
Še posebno zanimive so ugotovitve, povezane z iskanjem in lovljenjem plena. Znano je, da lisica v klopčič zvitega ježa zvali v vodo ali zmoči s sečem; s tem ga prisili, da se odpre in postane njen plen. Opazovalci tudi poročajo, kako lisica sluzasto žabo najprej povaja v prahu ali pesku in kako večše izkorišča otrplost nekaterih žuželk ob hladnih jutrih. Neredki so tudi pojavi, ko se lisice (dve ali več) združijo in skupaj love z gonjo. Lisica doseže hitrost okrog 42 km na uro, na krajšo razdaljo tudi do 50 km. Še zlasti značilno pa se lisica obnaša pri lovljenju miši. Pogosto so jo opazovali, da se je z ulovljeno mišjo igrala podobno kakor domača mačka.

Od rastlinske hrane so lisici najljubše jagode in sadje (ki ga seveda najde na tleh), občasno objeda tudi nekatere rastline.

Je pravi mojster v pretvarjanju in navidezno mrtva bliskovito popade radovedno vrano, srako ali šojko, ki se ji preveč približa. V obdobjih, ko je hrane dovolj, pogosto shrani jajca, ptiče in tudi večji plen tako, da ga zagrebe.

Ugotavljanje številčnosti

Po BALOGHU (1958) lahko številčnost divjih mačk in lisic ugotavljamo po paritvenih glasovih. Prak-

Poprečni letni odstrel lisic na 1000 ha v SR Sloveniji, v obdobju 1969–1973; poleg lovišč lovskih družin so upoštevana tudi lovišča lovskih organizacij ZD

tično pa ta metoda sploh ni uporabna. Na splošno lovci številčnost ugotavljajo na podlagi odstrela in sledov v snegu. Vendar so tudi tako zbrani podatki skoraj neuporabni.

O gospodarjenju z divjadjo kate-rekoli vrste govorimo šele lahko, ko vsaj približno vemo, kolikšna je njena številčnost. Najuspešneje se za ugotavljanje prirastka pri lisicah poslužujemo opazovanj lisičjih brlogov. Po možnosti to nalogo opravimo ob prehodu iz starega v novo lovsko leto (aprila in maja).

Karta lovišča z označenimi lisičjnami je pri tem nepogrešljiva. Že po okolici brloga lahko zanesljivo sklepamo, ali je v njem lisica z mladiči.

Ugotavljanje starosti

Lisica, stara okrog 25 tednov (pol leta), doseže končno telesno velikost in se potem telesne teže mladih in starih živali ne razlikujejo. Zato po telesni razvitosti že v prvem letu ne moremo sklepati oz.

V lovišču je začutila lovce in pse pa se hitro umika na varno Foto J. Markizeti

Podatki o številu in odstrelu lisic v loviščih SR Slovenije

Zveze lovskih družin	Odstrel v lov. letu 1975/76	Odstrel 1 lisice na poprečno hektar	Ocena številčnosti spomladi 1976	Pomladanska številčnost – 1 lisica na hektar
Bela krajina	311	166	522	99
Celje	1181	174	1150	178
Gorenjska	409	311	299	426
Gorica	868	—	ni podatka	—
G. Radgona	116	187	ni podatka	—
Idrija	183	228	400	104
Kočevje	208	283	189	312
Koper	349	223	ni podatka	—
Ljubljana	920	230	ni podatka	—
Ljutomer	81	—	ni podatka	—
Maribor	896	229	ni podatka	—
Notranjska	138	298	172	239
Novo mesto	485	—	748	—
Posavje	533	147	498	157
Postojna	337	303	655	155
Prekmurje	395	171	139	486
Ptuj	455	154	201	350
Zasavje	348	135	446	105
Skupaj	8213			
Lovske organizacije zdrženega dela oz. gojitvena lovišča				
»Prodi«, Tolmin	8	312	ni podatka	—
»Fazan«, Beltinci	26	553	ni podatka	—
»Kompas«, Petrovci	33	425	25	561
»Pohorje«	43	759	ni podatka	—
»Kozorog«	116	448	ni podatka	—
»Triglav«	31	—	ni podatka	—
»Jelen«, Snežnik	—	—	ni podatka	—
»Medved«, Kočevje	75	594	ni podatka	—
»Žitna gora«	13	308	10	400
»Ljubljanski vrh«	6	750	20	225
Skupaj	351			

natančno določati starosti. BREE (1966) je preiskal spolne kosti lisjakov in ugotovil, da so pri mladih krajše od 50 mm, pri spolno zrelih pa težje od 0,5 g.

Vsekakor se je pri tem bolje omejiti na kolikor toliko zanesljivo metodo, na ocenjevanje starosti po obrabljenosti zobovja.

Prvo leto: Pri 5 do 6 mesecih dobi lisica stalno zobovje. V de-

cembru sekalci že kažejo rahlo obrabo, na zgornjih sekalcih so jasno vidni nazobčani robovi (na koncu sekalcev so po 3 grbice).

Na grbah prvega meljaka (M 1) je dentin viden le izjemoma in to v sledovih. (Slika a.)

Zobovje sesalcev sestoji iz sekalcev (Incisivi = I, i), podočnikov (Canini = C, c), predmeljakov (Premolarji = P, p) in meljakov (Mo-

larji = M, m). Mlečne zobe označujemo z malimi črkami, stalne zobe pa z velikimi. Pri navajanju tako imenovane »zobne formule« zgornje številke in črke pomenijo število in vrsto zob v polovici zgornje čeljusti, spodnje številke in črke pa v polovici spodnje čeljusti. Zobna formula lisice s stalnim zobovjem je torej:

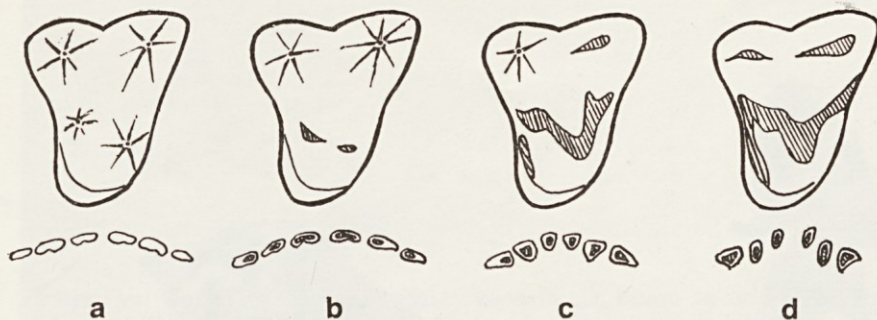
$$\frac{3I, 1C, 4P, 2M}{3I, 1C, 4P, 3M}$$

Drugo leto: Spodnji sekalci kažejo prve znake obrabljenosti. Obrabljenost je očitna; s starostjo postanejo ti zobje na vrhu vse bolj podolgovato ovalni. Prvi sekalec je povsem raven (na vrhu ni več trogrb), tudi drugi sekalec kaže znake obrabe. Na prvem spodnjem meljaku (M 1) se v vsakem primeru vidi dentin. (Slika b.)

Starost nad dve leti: Obrabljenost spodnjih sekalcev je očitna, s starostjo postanejo vse bolj podolgovati in vse bolj obrabljeni. Tudi tretji sekalec jasno kaže obrabljenost. Na prvem meljaku je opazna sklenjena plast dentina. Obrabljenost je opaziti tudi na zunanijih grbah meljakov. (Slika c in d.)

Navedena metoda je izdelana po proučevanju 41 lisičjih lobanj, kar je razmeroma malo za zanesljive ugotovitve.

Od tega je bilo 70,7 % enoletnih lisic, 17,1 % v starosti od 13 do 24 mesecev, 7,3 % v tretjem letu in le 4,9 % nad triletnih. Po tem je moč sklepati tudi na starostni sestav lisičje populacije. Po ugotovitvah WANDELER-ja (1968) je starostni sestav populacije 65 % mladih lisic (do leta starosti), 14 % starejših samic in 21 % starejših samcev. Seveda pa si lahko natančnejšo sliko o tem ustvarimo z zbiranjem podatkov znotraj območja, ki nas zanima.

Gospodarjenje

Če govorimo o gospodarjenju z lisico, imamo v mislih predvsem številčnost populacije v določenem okolju, ki seveda ni ogroženo s steklino, kjer veljajo drugačni, strogi in celo drastični ukrepi za zatiranje lisic. V »zdravem okolju« pa je lisica ekološko in ekonomsko pozitiven dejavnik. Nemec BEHRENDT (1965) je ugotovil, da je koristnost in škodljivost lisice, širše biološko gledano, v razmerju 1 : 2,13 v prid koristnosti. Osnovni namen gospodarjenja z lisico je torej v uravnavanju okolju primerne številčnosti. Več raziskovalcev

Shematični prikaz obrabe lisičjega zobovja (zgoraj prvi meljak M_1 spodnje čeljusti, spodaj spodnji sekalci): a – 8 do 10 mesecev stare lisice; b – 20 do 22 mesecev stare lisice; c in d – nad 2 leti stare lisice (po STUBBE-ju, l. 1965)

se strinja, da naj bi bilo v nižinskih loviščih znosno število: par lisic na 1500 ha, v področjih z velikim petelinom pa par lisic na 2000 ha. Pri taki populacijski gostoti se tudi steklina ne more širiti.

Vira:

1. Buch der Hege, Band I, Haarwild – VEB Berlin 1973, NDR.
2. Der Fuchs, Burrows-Matzen, BLV 1972, München, ZRN.

Branje v LV, predvsem strokovne rubrike in beletristike, je zelo pestro, kvalitetno in zanimivo tudi za slovenskega lovca.

Menim, da bi bilo koristno opozoriti slovenske bralce na nekatere zanimive prispevke v številkah LV zadnjega letnika:

– V 1. in 2. (dvojni) številki je pod naslovom »Draga sjećanja« zelo pristrčno opisano srečanje lovcev iz Kumrovca s tovarišem Titom in nanizano zanimivo Titovo pripovedovanje spominov iz njegovih mladostnih dni.

– V 3. številki je zanimiva razprava »O rezultatih pretrage uginule divljači na področju Hrvatske u 1975 godini«. Marsikoga bo zanimala tudi razprava o zaščiti lovne favne Skadrskega jezera.

– V 4. številki posebej pritegne »recenzija« oz. opis najstarejše lovske knjige in predstavitev njenega pisca, verjetno prvega lovskega pisatelja sploh – grškega misleca Ksenofonta (rojen l. 434 pred našim štetjem). Ksenofon je, poleg drugih del, napisal tudi lovski priročnik »Kynegetycos«, v katerem je skozi 13 poglavij večje in poučno pisal o raznih načinih lova, o psih, divjadi itd. Vsa poglavja pa prevečajo rodoljubna čustva in visoka lovska etična načela. Za Ksenofonta je lov božanskega izvora in od bogov dana spretnost, ki ne usposablja izbranec samo za vojno, temveč tudi za vse drugo v življenju, kjer so potrebne plemenitost, nadarjenost, vztrajnost, pronicljivost in delo. Z lovom so se ukvarjali vsi grški heroji. Za Ahila je bil lov osnovni način njegove vojaške vzgoje. V Ksenofontovih časih so lovce slavili kakor zmagovalce, kakor največje junake. Lovci so

Iz jugoslovanskih republik in pokrajin

JUBILEJ HRVAŠKEGA GLASILA LOVAČKI VJESNIK

Z januarsko številko 1977 lovsko glasilo naših sosedov Hrvatov, Lovski vjesnik, stopa v svojo 85-letnico izhajanja. Častitljiva obletnica, ni kaj! Kar četrto stoletje daljša od »dolgoti življenja« našega Lovca, ki bo s prihodnjim letnikom – pri nas se začne z aprilom – zakoračil v svojo 60-letnico izhajanja.

Uredništvo Lovca, v imenu vseh svojih sodelavcev, pristrčno čestita Lovski zvezi Hrvatske k častitljivemu jubileju njenega glasila, z željo, da bi še veliko let uspešno izvrševalo zahtevne naloge svojega strokovnega in kulturnega poslanstva med lovci bratske sosedne republike.

Glasilo Lovski vjesnik je skoraj enakega formata in približno enakega obsega kot naš Lovca in tudi v notranji ureditvi imata glasili veliko sorodnega. LV ima stalno organizacijsko rubriko, tej sledi lovsko strokovna rubrika »Divljač«,

nato druge manj stalne rubrike, ki se pojavljajo po potrebi: beletristika, iz lovske organizacije, kinologija, lovsko strelstvo, bralci pišejo itd.

V urejanju glasila in v metodah razporejanja gradiva pa so pri LV veliko bolj liberalni in manj navezani na tradicijo, kot smo mi. Takšen način urejanja ima vsekakor svoje prednosti, saj s tem dosežejo, da je vsaka nova številka hkrati novo presenečenje po obliki in vsebini.

Prva stran, podobno kakor našega Lovca, ima barvno fotografijo ali barvno reprodukcijo umetniške slike z lovsko motiviko. Papir pa je nekoliko slabši od Lovčevega in zato so tudi reprodukcije fotografij slabše kakor v našem Lovcu.

LV izhaja mesečno, začenši z januarjem, le da si kak mesec privoščijo združiti dve številki v eno. Tako sta 1. in 2. ter 8. in 9. številka zadnjega letnika izšli skupaj v enem zvezku, seveda v dvojnem obsegu.

Markirani medvedki z Risnjaka 18. julija 1976, ko so bili izpuščeni na prostost
Foto A. Frković

cvet države v miru in najboljši borci v vojni. Lov je za človekovo zdravje izredno koristen, ostrí vid in sluh, zaustavlja staranje...

– V 5. številki je omembe vreden uvodni članek – »Upravljanje i gospodarenje lovištima«.

– V 6. številki so objavljeni povzetki gradiva za skupščino Lovske zveze Hrvatske. Zanimiv je tudi prevod iz revije Stern o zaskrbljujočem naglem izumiranju vidre, pod naslovom: »Jednoj je životinji kucnuo zadnji čas«.

– Številka 7 je posvečena redni skupščini LSH; objavljeni so povzetki poročil in razprave ter sklepi skupščine.

– Tudi še 8. in 9. (dvojna) številka je v znamenju skupščine. Med dru-

gim pa je objavljeno tudi prečiščeno besedilo zakona o lovu SRH, ki je zanimiv za primerjavo zdaj, ko imamo tudi v Sloveniji povsem nov lovski zakon. Objavljena je tudi recenzija knjig slovenske Zlatorogove knjižnice Srnjad ter Ocenjevanje muflonov in divjih prašičev, ki sta za nas lovce gotovo zelo pomembni.

J. P.

MARKIRANI MEDVEDKI Z RISNJAKA

Katastrofalno visok sneg je minulega marca napravil veliko škode lovstvu v Gorskem kotarju. Zaradi posledic te ujme je veliko divjadi

poginilo, posebno na območju občine Čabar. Našteli so, da je tamkaj poginilo 310 srnjadi in 57 jelenjadi. Brez matere pa so ostali trije medvedki, še dojenčki.

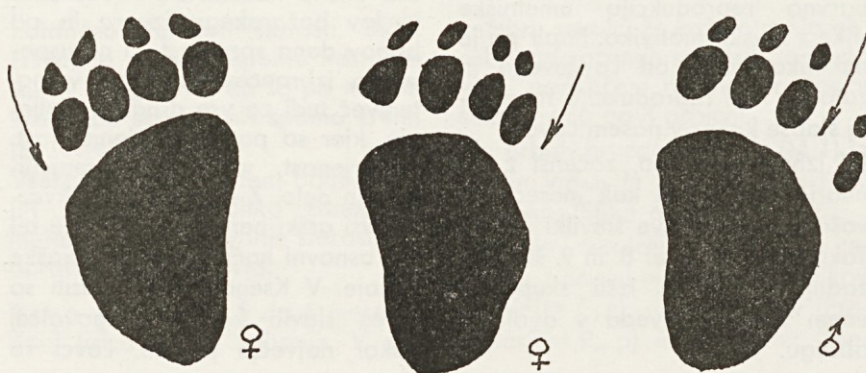
Medvedke so ulovili v visokem snegu blizu izvira Kupe (Kolpe), v lovišču »Kupički vrh«, ki ga upravlja Lovsko društvo »Tetrijeb« iz Gerova. Mladiče – samički in samčka – so ulovili 5. in 9. aprila, ko so bili stari približno po tri mesece in težki po ca. 4 kg.

Vsi poskusi lovcev, da bi našli ali osledili njihovo mater, so bili neuspešni. Našli je niso niti poginule. Medvedka je mladiče najbrž zapustila zaradi ogroženosti v snežni stihiji. Mladiče so odnesli k lovski koči v Lividragi in jih dali v oskrbo lovskemu čuvaju Marijanu Štimacu.

Medvedki so se kmalu navadili jemati hrano; svoj prostor so imeli v prostorni kletki iz žičnate mreže, ki jo je čuvaj zgradil za ta namen. Tako so preživeli nadaljnje tri mesece. Tedaj pa so lovci menili, da medvedkov ni več potrebno držati v ujetništvu in da bi jih bilo najbolje izpustiti na prostost. Izpustili so jih 18. julija 1976, vse tri hkrati, nedaleč od Lividrage, v masivu Risnjaka. Tedaj so bili stari približno po 6 mesecev in težki po ca. 10 kg.

Medvedke je veterinar markiral in sicer tako, da je prvi samici odstranil mali prst na zadnji desni nogi, drugi samici pa na zadnji levi nogi in samcu prstanec na zadnji desni nogi (glej skico). To zato, da bi tudi po sledeh, odtisih šap, mogli v naravi ugotavljati, kje hodijo ti medvediči oz. medvedi. Saj vemo, da medved stopa s celim stopalom, zato se v snegu, blatu navadno dobro odražajo odtisi močnih krempljev. Tako bo možno slediti izpuščene najdenčke po gozdnih vlakih in gozdnih poteh, po razmočenih tleh ob vodah in še posebno v snegu, pred in po zimskem spanju.

Odtisi zadnjih šap markiranih medvedkov; puščice kažejo, kateri odtisi prstov manjkajo

Ob izpustu medvedkov se je vodstvo gozdnega gospodarstva Delnice obrnilo na gozdarje in lovce Gorskega kotarja s prošnjo, naj ga sproti obvestijo o vsaki morebitni najdbi sledov markiranih medvedkov. V ta namen je bil celo razposlan poseben anketni list, v katerem naj bi najditelji sledi vnašali čim natančnejše podatke.

Prek Lovca se tudi obračamo na slovenske lovce, predvsem na lovske družine, gojitveni lovišči »Medved« – Kočevje in »Jelen« – Snežnik ter gozdnogospodarske organizacije z mejnega območja, da bi nas takoj obvestili o vsakršni najdbi sledov markiranih medvedov. Morebitna odkritja sledov bodo še ena potrditev že znane dejstva, da so poleg jelenov in divjih prašičev tudi medvedi naša skupna divjad.

Vse informacije o opazanjih, morebitnem odstrelu ali najdbi katerega (poginulega) izmed markiranih medvedov, prosimo pošiljajte na naslov: Šumsko gospodarstvo, referada za lovstvo, Delnice, Supilova 32.

Ing. A. Frković

NOVOSADSKI SEJEM – ZA LOVSKO GOSPODARSTVO POMEMBNA PRIREDITEV

Tudi v letu 1976 je bil v Novem Sadu že tradicionalni sejem lova, ribolova, športa in turizma, od 16. do 24. oktobra.

Ta sejem se je z leti svojega delovanja razvil do enega največjih tovrstnih specializiranih sejmov na svetu. To potrjuje tudi udeležba. Tokrat so na njem sodelovali razstavljalci – podjetja in gospodarska predstavništva iz 18 evropskih držav, zraven pa še iz ZDA, Argentine in Indije. Sejem si je ogledalo 50 000 obiskovalcev. Med njimi tudi več vidnih oseb iz našega družbenopolitičnega življenja in diplomatskih predstavnikov drugih

držav. Vsi so se o tej prireditvi zelo pohvalno izrazili.

V sejamskih dneh je bilo v Novem Sadu tudi več sestankov, ubranih na temo sejemske prireditve. Za lovce sta pomembna predvsem:

– Sestanek skupine proizvajalcev in potrošnikov lovskega in športnega orožja. Na njem so zastopniki »Crvene zastave« iz Kragujevca napovedali, da bodo v prihodnjem letu dali na trg 14 000 lovskih pušk kal. 12 in 16 ter 2000 lovskih karabink. Podjetje »Sava« iz Kranja pa 300 pušk ročne izdelave.

– Sestanek sekcije za lovski in ribolovni turizem poslovnega združenja turističnih gospodarskih organizacij Jugoslavije, kjer je bil sprejet osnutek prvega kodeksa o obnašanju v lovskega turizmu. Osnutek pa bo šel še v razpravo, v kateri bodo sodelovale lovske organizacije republik in pokrajin, nakar naj bi, dopolnjen in izpopolnjen, začel veljati pred pričetkom prihodnje lovske sezone. O tem dokumentu, ki je pomemben tudi za lovski turizem v loviščih slo-

venskih LD, bomo seveda še pisali, ko bo dokončno izoblikovan in sprejet.

J. P.

RAZLIKA V ČLANARINI

Lovsko društvo »Fazan« v Vladimirovcu (SR Srbija) je v svojem statutu določilo, da plačajo člani, ki ne stanujejo na območju tega lovišča, povečano članarino: petkrat toliko, kolikor »domači« člani, to je tisti, ki stanujejo na območju lovišča.

Tako se je tudi zgodilo. Vendar so se »zunanji« člani pritožili.

Ustavno sodišče SR Srbije je ocenilo ta statut in odločilo, da predstavlja diskriminacijo proti »zunanim« članom. Kakor določajo ustave drugih republik, določa tudi ustava SR Srbije, da so občani glede pravic in dolžnosti med seboj enaki, brez ozira kje stanujejo, in med njimi noben statut ne more delati razlik.

L. C.

Vrednotenje posnetkov divjadi

Janez Černač

Snemanje divjadi je lov s foto ali kino kamero namesto s puško in plen je posnetek, pri lovu s puško pa divjad sama in del divjadi kot trofeja.

Fotografija in film pa sta tudi izredno pomembni sredstva za komuniciranje med ljudmi in imata zato široko možnost uporabnosti in veliko vlogo pri vzgoji, obveščanju in propagandi. Svoj delež pri tem imajo seveda tudi posnetki divjadi. To pa je njun drugi kompleks koristnosti, ki pa seveda zapade pod drugačne zakonitosti vrednotenja kakor navadna lovska trofeja.

Trofejni posnetki

Posnetek divjadi v prosti prirodi ima vse kvalitete lovske trofeje. Le-ta je imela svoj pomen in so jo vrednotili že v času prvih človekovih korakov v kameni dobi, srednjeveški in sedanji športni lovec pa sta jo začela tako rekoč malikovati. Torej moramo primerjati tisočletja priznavanja lovske trofeje z nekaj desetletji razvoja fotografije. Tako je razumljivo, da posnetek divjadi še nima polne veljave kot trofeja. Še bo potreben čas, vendar ne več dolgo, da bo tudi posnetek divjadi vrednoten

enako kakor lovska trofeja. Ponekod bo to trajalo dlje, drugod manj, pač odvisno od kulturne ravni človeka in lovske tradicije.

Snemanje divjadi lahko merimo z vsemi merili lovske etike in vrednotenja trofeje. Vzporedno s težavnostjo lova na divjad posameznih vrst gre tudi težavnost snemanja in s tem vrednotenje posnetkov divjadi za snemalca kakor za poznavalca lova in snemanja. Kdor se razume na tehniko snemanja, bo pritrdil, da je merilom težavnosti lova treba dodati še pogoje za snemanje v naravi. Zato je primerjava težavnosti lova in snemanja le približno vzporedna. So primeri, ko je snemanje neprimerno težje od lova, nikoli pa lažje. Primerjajmo snemanje in odstrel!

Posneti gamsa, če izvzamemo fizične napore, je sorazmerno enostavno in vendar težje, kakor pa ga upleniti. Med divjad za snemanje lažjih vrst spada gams predvsem zaradi tega, ker je dnevna žival. Sploh pa je v gorah svetlobe dovolj in možnost za snemanje skoraj ves dan. Kljub temu pa lovec lahko strelja na gamsa že pri veliko slabši svetlobi, zjutraj ali zvečer. Pri sedanjem orožju tudi strel na veliko razdaljo ni vprašanje, medtem ko se je lovcu fotografu treba približati živali vsaj polovico bliže kakor lovcu strelcu. Naskočiti divjega petelina na strelno razdaljo ni nobena umetnost. Pa odložimo puško in se ga lotimo s kamero: iz najlažjega bo postalo najtežje. Vse je enako, le da streljamo lahko že v mraku ob prvi zori, svetlobe za snemanje z najobčutljivejšim filmom pa še po eni uri ni dovolj. In ko je svetlobe dovolj, petelin navadno že umolkne ali odleti. Tudi pri zelo ugodni svetlobi je izredno težko napraviti dober posnetek, da se bo petelin odražal od okolice in se ločil med kuštravimi vejami. Fotografiranje petelina na smreki je skoraj neizvedljivo, nekaj lažje in bolje je na macesnu, še lažje na bukvi.

Najtežje je posneti živali, ki se gibljejo ponoči ali v mraku, tedaj je bistveno vprašanje pomanjkanje svetlobe. Skoraj pri vsakem snemanju sami pri sebi kličemo: Več luči!

(Nadaljevanje na 309. strani.)

Razstava naravoslovne fotografije 1976

V sredo, 22. decembra 1976, je bila slovesno odprta razstava naravoslovne fotografije (črno-belih slik in barvnih diapozitivov) v razstavnici dvorani Prirodoslovnega muzeja v Ljubljani. Prireditelji razstave Prirodoslovno društvo Slovenije, Fotokino zveza Slovenije, Prirodoslovni muzej Slovenije in Fotokino klub Diana pri Lovski zvezi Slovenije predstavljajo javnosti najuspešnejše naravoslovne fotografije iz leta 1976.

Razstavo je omogočil MEDEKS – Ljubljana, ki je tudi prevzel pokroviteljstvo. Razstava je na ogled v Ljubljani ves januar, februarja pa jo bo organizacijski odbor prestavil v Slovenj Gradec.

Razstava je že šesto osrednje srečanje slovenskih naravoslovnih fotografov, ki prikazujejo svoja doživetja v naravi in si izmenjajo izkušnje ter sprejemajo nove usmeritve. Posebnost letošnje razstave je v tem, da med prireditelji sodeluje tudi naš Fotokino klub Diana.

Dogovor o medsebojnem sodelovanju je bil sprejet iz več razlogov. Izkušnje zadnjih let so pokazale, da ni smotrno v kratkem časovnem presledku prirediti dveh zelo sorodnih razstav. Kljub temu, da sta bili razstava naravoslovne fotografije 1975 in razstava Diane 1975 zelo kvalitetni, so nekateri posnetki zamenjali le kraj razstavljanja in več avtorjev je bilo dvakrat nagrajenih za iste fotografije. Drugi razlog za skupen nastop navedenih prirediteljev je bila vsebinsko zelo sorodna zasnova obeh razstav. Organizatorji razstav naravoslovne fotografije so ugotovili, da se močno pozna vpliv »lovske« fotografije, po drugi strani pa so člani Fotokino kluba Diana razširili svoj sprva ozek koncept usmeritve in v letu 1975 pripravili osrednjo razstavo, ki je namensko vključevala tudi fotografije zaščitene rastlinstva v Sloveniji. Tretji razlog je finančne narave. Razstava naravoslovne fotografije je postala tradicionalna v veliki meri zgolj zaradi entuziazma prirediteljev, čeprav družbena podpora v obliki finančnih sredstev ni zadostovala. Za razstavo 1976 pa sploh niso bila zagotovljena finančna sredstva. Nasprotno pa je naš Fotokino klub

Diana z uspešnim delovanjem zbral ustrezna sredstva za razstavo. Vendar jih je sklenil uporabiti kar najsmotrneje in sodelovati pri razstavi kot soprireditelj. Predlog se je uresničil in organizatorji so si delo tako razdelili, da je vsak prispeval del, razstava pa je v celoti pridobila na obsegu in kvaliteti. Tako je Prirodoslovno društvo Slovenije prevzelo skrb za vsebinsko usmeritev, Fotokino zveza Slovenije je dala razstavi uraden pečat, Prirodoslovni muzej Slovenije je poleg vsestranske pomoči brezplačno odstopil razstavnici prostor, Fotokino klub Diana pa je prevzel glavno breme organizacije in zagotovil potrebna finančna sredstva. Eden izmed rezultatov takega sodelovanja je katalog, ki prvič javnosti predstavlja razstavo naravoslovne fotografije oziroma njene slike in njihove avtorje.

Razstava je v svoji celovitosti zelo prijetno doživetje za vsakega ljubitelja narave. Svoje pomembno poslanstvo opravlja s pomočjo že številnih fotomaterjev, izmed katerih se jih je več predstavilo s svojimi posnetki prvič.

S. B.

Enajst fotografij z razstave naravoslovne fotografije 1976

①

Saša Dalla Valle: Oblaki, gora in gamsi

②

Janez Černač: Lovec hitro zagleda tudi petega

③

Janez Černač: Na mrhovišču

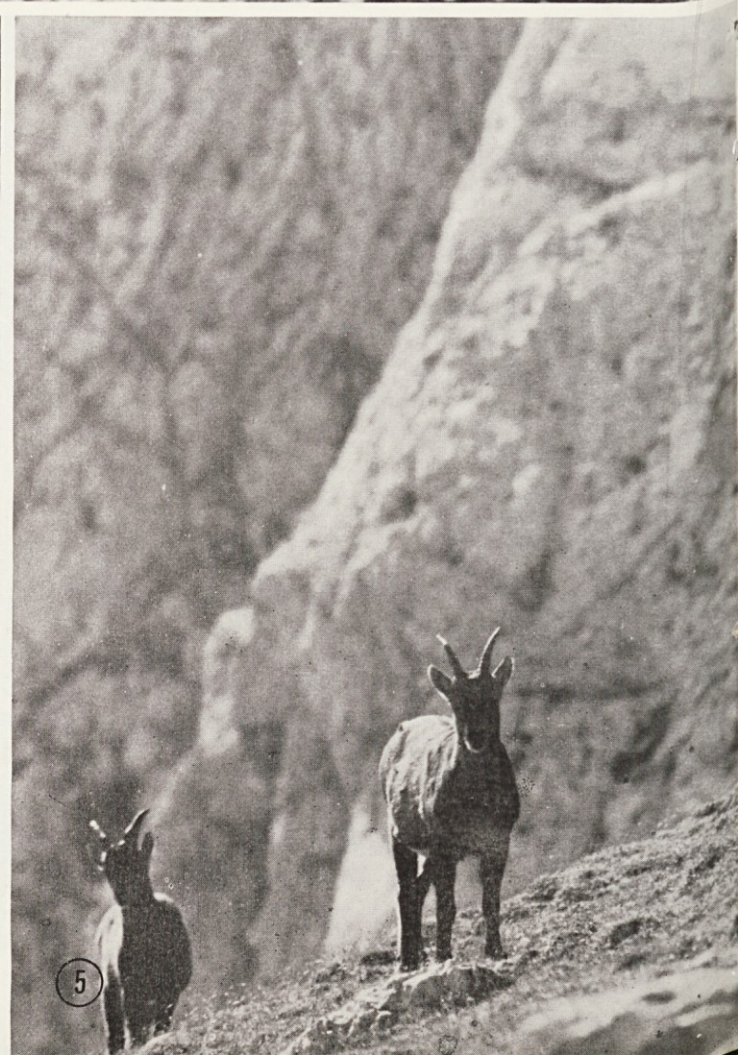
④

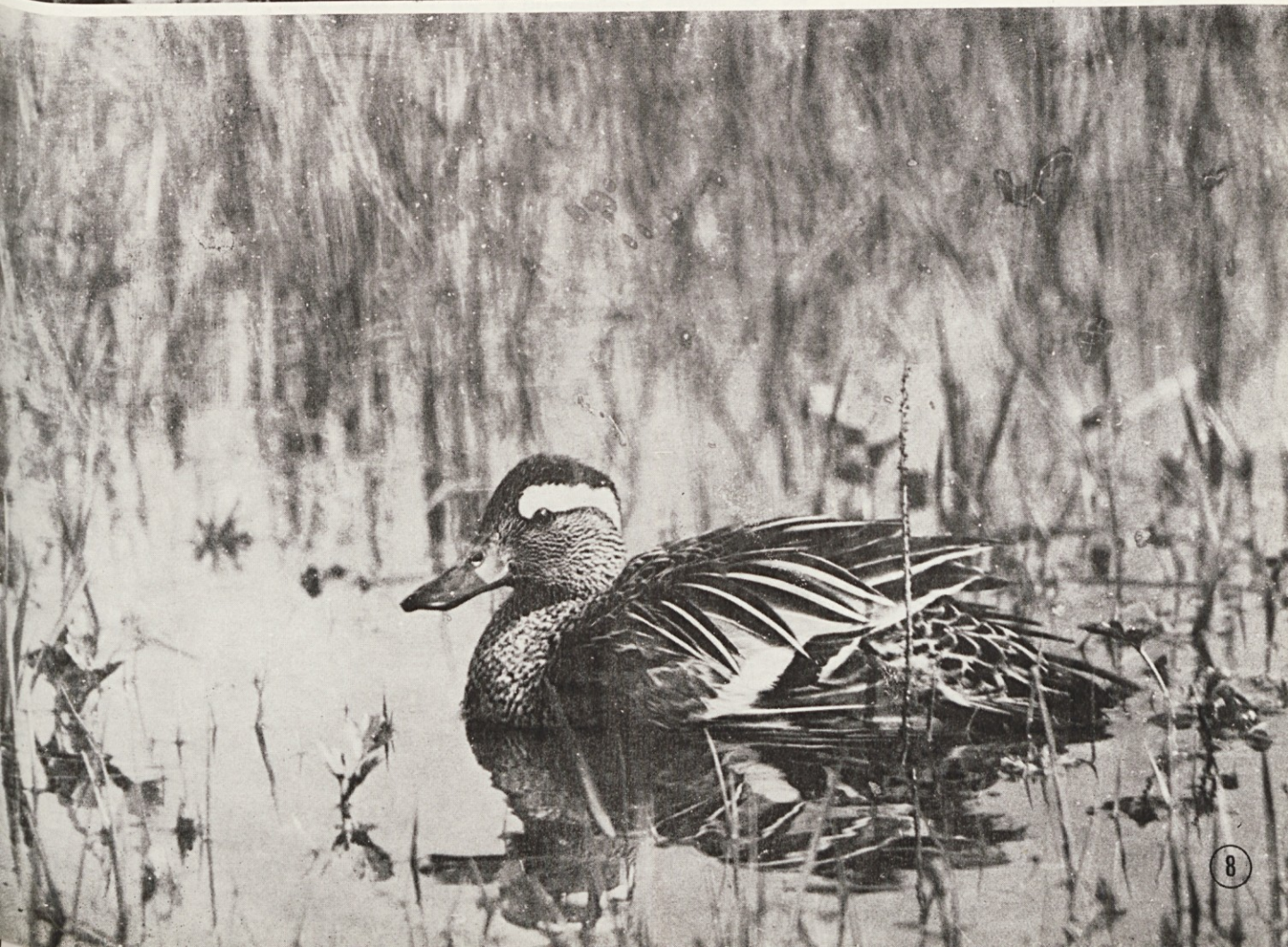
Marjan Garbajs: Rojstvu gamsov večkrat botruje majski sneg

⑤

Konrad Mlinar: Mlada kozoroga sta radovedna

Nagrajeni avtorji črno-belih fotografij na razstavi naravoslovne fotografije 1976

Rafael Podobnik – je prejel medaljo za kolekcijo;

Vladimir Furlan in Luka Pintar – sta prejela diplomi za kolekciji;

Janez Černač, Tomaž Kočar, Marjan Kukec, Sandi Škerlavaj, Mitja Vidmar in Mitja Žakelj – so prejeli medalje za posamezne fotografije;

Vojko Bizjak, Ivo Božič, Oskar Dolenc, Marjan Garbajs, Ivan Mikec in Aleksander Žagar – so prejeli diplome za posamezne fotografije.

Nagrajeni avtorji barvnih diapozitivov

Franc Jensterle – je prejel medaljo za kolekcijo;

Jurij Kurillo in Luka Pintar – sta prejela diplomi za kolekciji;

Janez Černač, Iztok Geister, Vladimir Pfeifer, Tomaž Planina, Rafael Podobnik in Janez Skok – so prejeli medalje za posamezne diapozitive;

Tomaž Kočar, Ivan Kristan, Valika Kuštor, Rajko Razpotnik, Ignac Sivec in Dare Šere – so prejeli diplome za posamezne diapozitive.

6

Tomaž Kočar: Novi lovski zakon jo je popolnoma zaščitil

7

Rafael Podobnik: Kri na asfaltu

8

Ivo Božič: Reglja ali regelj

9

Roman Hilak: Preden se zima poslovi, ima srnjak že skoraj doraslo, a še kosmato rogovje

10

Ivan Mikec: Jelenov okras in orožje

11

Oskar Dolenc: Košuta navadnega jelena

Toda sedaj je že mogoče z umetnimi osvetlitvami posneti divjad tudi v temi s teleobjektivom, vendar so taki posnetki gledališki, ki delujejo skrajno neživljenjsko, ne-prirodno. Umetna svetloba naj bo kvečjemu dopolnilna v času, ko že pojema naravna svetloba. Boljši je posnetek medveda z zabrisanimi šapami zaradi gibanja in dolgega časa snemanja, kakor pa medved – Othelo z žarečimi očmi in divjimi sencami odrske svetlobe.

Razumljivo je, da so posebej dragoceni posnetki ruševca, velikega petelina, gozdnega jereba, medveda, lisice, jazbeca, jelena, ker jih imamo priložnost videti v naravi le pri slabi svetlobi oziroma ponoči. Izjemno dragoceni so seveda posnetki divjadi redkih vrst: volka, risa, orla, kune, vidre in še nekatere.

Torej je tudi pri snemanju podobno kakor na lovu, da do nekaterih posnetkov ali trofej pridemo lažje in pogosteje, do drugih pa težko ali nikoli. Staro pravilo prihaja tudi tu do veljave, da namreč pogostost vrednost zmanjšuje, redkost pa povečuje.

Edino kar blaži težave pri snemanju v primerjavi z lovom je, da lahko snemamo živali vseh starostnih in kakovostnih kategorij ob vsakem času, torej za lovca fotografa ni lovopusta, ne izbiranja.

Za fotografa so poleg teh pravil vrednotenja tudi izjemne situacije, ki njemu osebno lahko povečajo vrednost posnetka. Podobno kakor lovcu-uplenitlju lahko slaba trofeja več pomeni zaradi izjemnega doživetja kakor na lažji način dosežena trofeja z medaljo na mednarodni razstavi. Taki so lahko posnetki divjadi v izjemnih okoliščinah, ki se močno vtisnejo lovcu fotografu in mu še desetletja bude spomine, čeprav so tehnično slabi in za objavo neuporabni. Še večje zadovoljstvo pa seveda nudi tehnično dober, brezhiben posnetek v okolju z izjemnim doživetjem. Žal, se to oboje hkrati redkokdaj zgodi.

Take posnetke divjadi, ki so nastali v prostem okolju in po načelih lova, z vso pravico prištevamo k trofejam in jih imenujemo trofejni posnetki. Saj je za snemanje potrebna enaka telesna kondicija, enako znanje o staniščih in življenjskih navadah divjadi in še večja spretnost kakor pri lovu s puško. Do-

datno pa sta potrebna še znanje in spretnost snemanja.

Trofeje se za lovca strelca kakor tudi za lovca fotografa ne morejo denarno oceniti. Že sedaj je primerno posneta divjad trofeja, lahko pa je predvideti, da bodo kmalu v lovskih sobah poleg trofejev v prvotnem pomenu tudi trofejni posnetki. Saj s puško divjad lahko uplenimo le enkrat, s kamero pa neštetokrat. Pri sedanjem in bodočem hitro naraščajočem številu lovcev bo nujno treba lov dopolnjevati s kamero.

Pri trofejni-posnetku je mogoče izdelati poljubno število kopij. En posnetek lahko ostane snemalcu za trofejni izvod, drugi pa lahko služijo za različne namene in to brez bojazni, da bi oskrunili »kult« trofeje. Vendar so tehnično nedovršeni posnetki lahko le trofejni, tehnično in kompozicijsko brezhibni pa so uporabni tudi za tisk ali predvajanje.

Posnetki za prodajo

S silnim razraščanjem komunikacijskih sredstev so tudi potrebe po filmskem in fotografskem materialu vedno večje. Svoj delež v teh potrebah imajo seveda tudi posnetki divjadi in živali sploh. Fotografija in še posebej film sta pristnejši izrazni sredstvi in univerzalni, brez jezikovnih pregraj, kar je pri pisani in govorni komunikaciji velika ovira.

S te plati so posnetki divjadi uporabni za ves kulturni svet, saj so razumljivi vsakomur ne glede na jezik, dopustni in celo želeni pri ljudeh vseh političnih grupacij in družbenih slojev ter vsake izobrazbe. Tržišče za posnetke je torej ves svet in žeja po naravi je vedno večja, zato lahko sklepamo, da bodo tudi potrebe po dobrih posnetkih vedno večje.

Posnetki divjadi se uporabljajo v grafičnih obdelavah in tisku predvsem za te namene:

– v revialnem in knjižnem tisku o divjadi in naravi;

– za potrebe reklame in propagande, kot so koledarji, poštna razglednice, lepaki in letaki;

– za dopolnilo pri aranžiranju in dekoraciji lokalov, izložb, uradov, stanovanj itd.

Filmi pa seveda predvsem za potrebe vzgoje in reklame v šolstvu oz. na televiziji. Posnetki morajo biti tehnično brezhibni, napraviti morajo močan vtis, da pri sedanjih poplavi informacij dosežemo namen pri razvajanem in že otopelem gledalcu. Pri tem založnika in tudi gledalca ne zanima, oziroma ne ve, v kakšnih pogojih je bil posnetek narejen. Ni več pomembno, ali si napravil posnetek kozoroga po plezalni turi in ob večdnevem naprežanju v nevarnih gorah, ali pa si ga posnel v steni ob asfaltni cesti iz avtomobila. Posneti divjega prašiča je pa dobesedno sročolov in nemogoče si je resno zastaviti to nalogo v prostem lovišču. Ni verjetno, da bi v vsej lovski in fotografski karieri naredil tak posnetek divjega prašiča, ki bi ga založnik sprejel. Veliko uspešnejša, a še vedno težavna naloga je posneti prašiča v ograjenem lovišču oziroma v obori. Važno je eno in edino – kvaliteta! V tem je bistvena razlika med trofejnimi in tržnim posnetkom.

Marsikdo bo razočaran, toda večina fotografij divjadi v enciklopedijah, učbenikih in na razglednicah je posnetih v oborah in celo v živalskih vrtovih, ki so dostopni ob vsaki uri in v vseh letnih časih. Le v takih razmerah je mogoče posneti portrete in tehnično najzahtevnejše slike v negativu srednjega ali velikega formata. To je razumljivo in pogosto edino mogoče, če poznamo ali smo že okusili zahtevnost založnikov.

Vedeti je treba, da za reklamno fotografijo celo poklicni fotografi v ateljeju pri vedno enakih pogojih snemanja in z najboljšo opremo posnamejo desetine filmov

v srednjem in celo velikem formatu negativa za en posnetek, ki je sprejet za publiciranje. Pri tem pa so jim na voljo poleg tehnično popolnih pripomočkov še svetloba po želji, s pomočjo kulis vsi letni časi, maneken, ki izpolni vse želje v drži in gibanju. Pri vsej ubogljivosti opreme in objekta snemanja pa še vsak posnetek povsem ne ustreza.

Pa primerjajmo takšno snemanje s snemanjem divjadi, ki ji nagon narekuje, da takoj ko zazna človekov dah, prvi fotografov gib ali prvi kovinski zvok kamere, zbeži čim dlje od snemalca. Poleg tega pa divjad večinoma izstopa zgodaj zjutraj in pozno zvečer, odvisni smo od vremena, divjad nekaterih vrst je treba iskati stotine kilometrov od bivališča snemalca, in še kaj, da o sreči oziroma lovskem blagru ne govorimo.

Oprema za snemanje mora biti nujno vrhunske kvalitete zaradi težkih pogojev snemanja. Svetlobno močni teleobjektivi so dražji od normalnega objektiv s kamero vred. Od pripomočkov za snemanje se zahteva odpornost proti vremenskim nepravilnostim, proti obrabi zaradi nošnje po terenu in posebno glede na udarce ob padcih, zlasti na skalovitem svetu.

Napravimo iz tega kalkulacijo stroškov, npr. za objavljen posnetek o modi in ga primerjajmo s stroški za posnetek divjadi, ko ima založnik glede kakovosti v obeh primerih enake zahteve. Razmerje je 1 : 5 do 1 : 20 v korist posnetka o modi. Tako izračunane cene za posnetke divjadi pa se najpogosteje zde nesprejemljive in nemogoče, za ateljejske fotografije pa same po sebi umevne.

Zato lahko pravilno vrednoti tako delo le človek, ki je izkušen lovec in hkrati izkušen snemalec in fotograf, nikakor pa ne samo eno ali samo drugo. Lovci, ki niso fotografi, ali naredijo kvečjemu kako fotografijo svoje LD in krmišča, pogosto povedo, kako odlične posnetke bi naredili, če bi imeli aparat, ker so videli to in ono. Toda, videti še ne pomeni narediti dober posnetek! Snemalec pa, ki je le slučajen obiskovalec prirode, pogosto zatrjuje, kako škoda je, da se ni posvetil tej dejavnosti, ko je vse izven zidov ena sama in vsem dostopna zakladnica posnetkov.

To je res, a potrebnih je veliko ključev za dostop do nje. Stvarem in dejavnostim, katerih koristnosti in uporabnosti ne poznaš in ne poti do njih, ne moreš razsoditi vrednosti!

Zaključki

Tudi v praksi moramo ločiti trofejne od tržnih posnetkov divjadi. Trofejnih posnetkov zaradi slabše kvalitete praviloma ne prodajamo. Prijatelju ali znancu, ki tak posnetek ceni in želi, kopijo podarimo. Tržni posnetki, ki se publicirajo v srednje velikih in velikih nakladah, kakor npr. na razglednicah, v koledarjih, revijah, se morajo visoko ceniti. Saj je v takih primerih edina možnost, da se cena posnetka približa dejanskim stroškom.

Vsem, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo, je jasno, drugim pa naj bo v poduk, da s tem poslom ni zaslужka. V najboljšem primeru se avtorju po letih izkušenj, za veliko muje in vloženega denarja, le nekaj povrne.

Napovedi za naprej so lahko bolj optimistične, saj se založniška dejavnost tudi pri nas krepi. Zaradi univerzalnosti fotografskih in filmskih posnetkov divjih živali pa se je možno vključiti tudi v agencije drugih držav.

Zahrbtnost belih strmin

Anton Zupan, član LD Stol-Žirovnica

Stol. Visok, mogočen, divje lep, vabljev, a tudi zahrbtnen... Vabljev pozimi in poleti. Vsakoletni partizanski pohod, že z nad tisoč udeleženci, čeprav v februarju, samo potrjuje njegov čar, ki se mu je težko upreti.

Ne bi mogel reči, kaj je v njem, na njem, kar najbolj privlači. So to petelini spomladi, srnjaki poleti, gamsi pozimi? Je to čudovit razgled, ki ga nudi s svojega slemena ob lepem jesenskem dnevu? Je to snežna belina, ki ob sončnem zimskem dnevu jemlje vid s svojo bleščavo? Ali groza plazov pršiča v hudih zimah in snežnih gmot spomladi, ko Stol vpije in si snegovi ob zlohotnem grmenju krčijo svojo pot z njegovih strmin v nižave? Je to prijazna, topla lovska kočica pozimi ali hladna senca košatih smrek poleti?

Kdo naj ve! Najbrž vsakega nekaj in vse lepote in groze mogočne, čarobne gore – Stola...

Zato Stol nikoli ni osamljen. Poleti ga obiskujejo planinci; lovci so pogostejši obiskovalci jeseni in zгодaj na zimo. Tiste pa, katere je očaral, se vračajo k njemu v vseh letnih časih. A najlepši je jeseni. Takrat ga množice obiskovalcev pustijo pri miru. Gamsi pa se tedaj preselijo s Koroške in Zelenice na prisojna Stolova pobočja, se združujejo v večje trope in začenejajo svoj svatovski ples, ki zamami vsakega lovca, če mu le preveč ne škriplje v kolenih. Vrh Stola je najbolj mrzel v Karavankah. Zato je novembra, gotovo pa decembra že ves bel, medtem ko je dolina še kopna.

Toda Stol poleg svojih čarobnih lepote skriva v svojih nedrih tudi potuhnjeno zahrbtnost, že v kopnem, kaj šele v snegu! Lahko njegove nevarnosti celo poznaš, lahko verjameš v svojo moč in svoje gorniško znanje, a kljub temu ali prav zato mu nikoli ne smeš popolnoma zaupati. Samo majhna nepredvidnost zadostuje, da te spravi v težave, da začutiš hladen

dih smrti. Lahko se ti zgodi, kar se je zgodilo našim lovcem pred devetimi leti in kar se je ponovilo v še hujši obliki v lanski lovni sezoni.

Ne maram biti kritik zaradi mrtvih in z ozirom na tiste, ki so po čudežnem naključju ostali še živi. Vendar naj bo ta pripoved opomin vsem mladim, ki tako radi precekujejo svoje moči in svoje znanje! Kdor bo ta spis bral, naj ve, da je to pripoved tistega, ki je zahrbtnost gore občutil na lastni koži. To, kar sem napisal, ni izmišljena povest, marveč resnica. To se je zgodilo!

Zato, dragi mladi prijatelj, preden se odločiš na tvegano pot v okrilje gora, dobro premisli! Vedeti moraš, kaj znaš, kakšno opremo boš vzel s seboj, v kakšni družbi boš šel in kod boš hodil, da ti bo prihranjena zahvala, kakršno je izrekel moj prijatelj in član naše LD dr. Alojz Novak, potem ko se je skoraj kilometer daleč drsal,

kotalil, odbijal od skal, a se kljub vsemu na srečo še živ ustavil:

»Hvala ti Stol, podaril si mi življenje!«

Žal pa lani to ni bil edini primer. Že pred leti, jeseni šestinšestdesetega leta, nas je oplazila nesreča na lovu. Takrat je plaz odnesel Slavka Dolarja in Janeza Palovšnika. Palovšnik je v plazu podlegel, medtem ko se je Dolar izvlekel s hudim šokom in z nekaj poškodbami. Kadar gredo zdaj obiskovalci Stola po poti prek Zabreške planine, tam kjer gozd prehaja v goličavo, lahko vidijo vzdano ploščo in pred njo klopco. Ta kraj smo poimenovali »Počitek pri Janezu«. Slavko Dolar prižge vsako leto, 30. novembra, na obletnico nesreče, pred to ploščo svečo, neglede na vreme in pot, v spomin na mrtvega tovariša in v zahvalo za svojo rešitev iz objema smrti. Lovci naše LD smo bili dolga leta preveč brezbrizni do vseh nevarnosti, ki pretijo lovcu na strmih

Piknik pred lovsko kočico Lovske družine Stol na Gojzdcu. Prvi z desne v ozadju dr. Alojz Novak

pobočjih Stola. Šele po tej nesreči smo, v sodelovanju z Gorsko reševalno službo, organizirali nekaj predavanj in praktičnih vaj, kako se varuješ v gorah. Sprejeli smo tudi sklep, da na Stolu, iznad planine, v zimskem času noben lovec ne sme loviti sam.

Leta 1975 je bilo izjemoma še v decembru kopno na Stolu, vse tja do Rjavih peči. Sneg je pokrival le del grebena; nevarnosti plazov ni bilo in zato se nekaterim sklep lovskega posveta, da pozimi nobeden ne sme sam loviti na Stolu, ni zdel več obvezen. Posledice niso izostale...

Naš domači in dogoletni lovec France Jalen je 16. novembra 1975, ob pustem, meglenem vremenu, sam odšel na gamsa. Ko se je že vzpenjal v peči, nedaleč od steze, ki vodi od Valvazorjevega doma na Stol, je pričelo snežiti. A šel je naprej, v upanju, da se bo megla razkadila. Po dolgem času oprezanja skozi megleno zaveso je le začutil gamse neke v robovih nad sabo. Poskušal jih je zalesti. Toda že precej visoko pod robovi mu je nenadoma spodrsnilo. Padel je in drsel po gladkem, rahlo zasneženem travnatem pobočju. Nekaj hipov se je lovil, a hitrost je naraščala vedno bolj, drsenje je bilo vse hitrejšo. Začelo ga je prevračati po kamenju, po travi in ruševju. Končno se je le ustavil v velikem ruševem grmu. Vse ga je bolelo; po vseh delih telesa ga je skelelo od hudih udarcev. Zlasti ga je bolela desna roka, predvsem se je ustrašil, ker ga je zapustil spomin. Ni vedel, kje je, ne kaj se je zgodilo. Možgani mu tudi niso mogli povedati, kaj naj stori. Dan pa se je že krepko nagibal v večer in vse močnejše je snežilo...

Vsa njegova bit je čutila nevarnost. Kljub omamljenosti se je le toliko zbral, se ovedel, da mora nekaj storiti. Toda kaj? Ni se mogel spomniti, kod naj gre, da pride do poti, do ljudi. Ali bo sploh

mogel hoditi? Poskusil je. Toda bolečine so bile tako hude, da se je ustrašil, kaj če je polomljen. Spomnil se je na puško, na možnost, da bi s streljo opozoril ljudi na svojo stisko, a cev je bila nabita z zemljo, pomešano s snegom. Medtem se je začelo mračiti, vse bolj je naraščal mraz in vedno bolj je snežilo. Strah in groza sta mu dala moči, da se je jel počasi vleči navzdol, po tleh, kajti desna noga ga ni ubogala. Plazil se je skozi zasneženo ruševje, sneg mu je padal na glavo, za vrat, rok ni več čutil, samo vedel je, da mora naprej...

Bila je že tema, ko se je priplazil do košate smreke, pod katero je bilo še kopno in razmeroma suho. Pod njenimi vejami je našel toliko zavetja, da se je ulegel, se zvil v klopčič. Rad bi se ogrel, se odpočil, a kako? Bo vzdržal vso noč? Kje je še jutro!

V teh visokih legah se sneg hitro naleti in mraz je tu hujši. Tega se je dobro zavedal, zato je v njem naraščal strah, ki se je sprevračal v grozo... Z veliko voljo se je uprl. Še je hotel živeti. Zavedal se je, če se vda, bo po njem. Kljub hudim bolečinam je vso dolgo pošastno noč gibal z vsemi udi, da ne bi zaspal, da bi telesu ohranil toploto. Pozneje je povedal, da je bila to njegova najdaljša, najstrašnejša noč v življenju.

Začelo se je daniti in hkrati z zoro je prihajalo tudi spoznanje, da je v boju za življenje ostal zmagovalec. Misli so mu postale bolj bistre in to mu je vlivalo novih moči. Tudi megla se je z dnem pričela dvigati. Snežiti pa je prenehalo že ponoči. Izvlekel se je iz svojega zavetja in se z največjo muko počasi postavil na noge. Stisnil je zobe: za življenje gre! Vsak korak je bila ena sama muka. Končno se je privlekel do steze, kjer je bila hoja dosti lažja. Vse sile je moral uporabiti, da je nekako prilezel do Valvazorjevega

doma, kjer je bil spravil svoj moped. To je bila strašno dolga pot, čeprav je merila samo dva kilometra. Z mukami se je le nekako spravil na moped in se napol mrtev vrnil v dolino.

To nam je bil vsem hud opomin, ker se nismo držali sklepa LD. Toda, žal, nekateri ga niso slišali...

V lovni sezoni 1975 je dr. Novak, kadar je le imel čas, hodil na »ohcet«¹ črnih svatov. Tam najvišje v Stolu je vedel za vse tri trope, ki so se zadrževale na grebenih. V enem izmed tropov je že v začetku prska opazil starejšo kozo z enim samim rogljem. A dolgo ni mogel ugotoviti, če je brez mladiča. Na svojih pohodih jo je še velikokrat videl, vendar predaleč, da bi mogel streljati. Medtem se je bil že tudi prepričal, da nima mladiča. Ugotovil je tudi, da je koza že tako stara, da niti ne more več s pridom uporabljati svojih zob. Zato je bila tudi tako zelo mršava.

Starejši kozli so že zapuščali trope in samo še posamezni mlajši kozli so bili neugnani, ko je v drugi polovici decembra zapadel v višinah nov sneg, ki pa je zelo nevaren za drsenje plazov. To naši lovci dobro vedo. A ko se v nekaj dneh usede, se prilepi med kamenje in ruševje, potem dobro drži.

Bil je 21. december 1975, ko sta se odpravila naša člana dr. Alojz Novak in njegov prijatelj Ivan.

Šla sta skupaj vse do betonske bajte, stare ovčarske kočice, ki so jo mladi lovci preuredili v odprto zavetišče. V njej sta umirila sapo in se domenila, kako bosta lovila. Ivan se je odločil za obisk desnih plazov, od koder se bo vrnil v planino, medtem ko bo Lojze lovil bolj levo, iznad plazov, ki skoraj vsako leto pripelje grmade snega in skal v dolino Zabreške planine. Lojze je vedel, da veter razpiha predvsem severne grebene. Računal je, da bo tam srečal svojo enorogo kozo. Hoja po gladkih, zasne-

Stol (2236 m) z južne strani. Mogočen, divje lep, a tudi zahrbtnen...

Foto A. Vengar

ženih strminah je bila odlična in je dajala občutek varnosti. Sneg je bil razbičan in zbit od vetra in je dobro držal. Zato Lojze ni šel po poti, da bi obšel najhujše strmine, temveč naravnost čeznje, strmo navzgor. Saj je vaje hoje v gorah in bil je v dobri kondiciji. Sneg se je pod njegovimi stopinjami samo toliko ugrezal, da je varno stopal; ni čutil potrebe, da bi si navezal dereze, ki jih je imel v nahrbtniku. Varno se je vzpenjal skozi najbolj strme vesi. Tik preden se svet za grebenom prevesi v bolj položno reber, pa je obstal, se oddahnil in skrajno previdno nadaljeval pot, kajti za grebenom je slutil trop.

Tako se je priplazil do grebena, pazljivo pogledal čezenj po razpihkih, kopnih zaplatah in tam jo je zagledal, nekoliko od tropa. Veter je bil ugoden, zato se Lojzetu ni mudilo. Še je opazoval trop in svojo kozo. Hotel se je še enkrat prepričati, če je stara res brez mladiča. Natančno je opazoval trop, še posebno kozličke in kozice. Ko se je popolnoma prepri-

čal, se je odločil. Na Stolu je odjeknil strel...

Tedaj se je Lojze prestopil, da bi bolje videl učinek svojega strela. Samo korak. Samo bežen trenutek nepazljivosti in že je drsel...

Hitro je zagrabil palico, jo med začetnim drsenjem zapičil v sneg, a ni vzdržala pritiska. Prelomila se je in v rokah mu je ostal samo štrcelj, ki mu ni mogel več koristiti. In potem je šlo vse zelo naglo. Zaradi silne strmine je drsel vse hitreje. Obšla ga je misel, da je zdaj konec, smrt...

Drsel je po strmini, z glavo naprej, roke pa je, najbrž podzavestno, držal pred njo. Odbil se je od skale in obrnilo ga je tako, da je zdaj drsel z nogami naprej, a ne dolgo. Glava je spet silila naprej in tega ni bilo moč preprečiti.

Na osojah je bil sneg suh. Kadil se mu je v glavo, mu mašil usta, grlo, oči, ušesa. Spet skala, proti kateri drvi, in spet roke prestrežejo udarec. To ga obrne, a že leti in pada po zraku prek skale, ki seka globačo.

Medtem sta mu pritisk in drsenje že snela nahrbtnik. Srajco in pulover pa mu je z daljnogledom vred zavilo okrog vratu, da je drsel po trdem snegu in zmrzlih tleh z golim telesom, ki je trzalo v silni bolečini.

Skoraj kilometer niže, tam kjer se plaz globoko zajeda v smrekov gozd in se strmina nekoliko ublaži, se je Lojzetovo drsenje in obračanje umirilo in v obrobni goščavi se je ustavil.

Gora ni hotela. Pokazala je le svojo moč. Stol je podaril Lojzetu življenje. Misel mu komaj še deluje, dihati skoraj ne more, a se vseeno zaveda, da je še živ, da še živi.

Predvsem si je v megleni polzavesti želel zraka. A ni mogel prav zadihati: prsi so mu bile kakor zaklenjene. Toda boril se je. S čisto kratkimi vdihom in izdihom. Počasi je prihajal k polni zavesti. Počasi skuša dvigniti glavo, telo, spet ga vrže slabost, ki dolgo ne popusti. Toda zavest, da je rešitev

samo v gibanju, mu vlije novih moči. Zopet poskuša. Ve, da ne sme odnehati. Spravi se na kolena. Torej hrbtenica je cela, ga prešine tolažilna misel, ki utone v ponovni slabosti. Spet leži z glavo in usti na zemlji. Še in še poskuša in končno stoji na nogah.

Bo mogel hoditi? Vsak korak je zbodljiv v raztrgano, otolčeno, ranjeno telo. Toda mora naprej. Mora! Mora do Valvazorjeve kočice, kjer ga čaka njegov zaporožec. Čas je izgubil vsak smisel, pomembno je samo gibanje...

Mučila ga je neznosna žeja, telo je trepetalo v silnih bolečinah, kljub temu je šel, se vlekel naprej v življenje. Sam ni vedel, a tega tudi nikoli ne bo, kako je vendarle prišel do svojega avtomobila. Pri njem pa se je srečal z novimi težavami: kako vtakniti ključ v avto, kako pognati motor, kako prestaviti menjalnik v brzino, kako voziti napol slep in nesposoben, da bi se usedel. Vendar mu je po dolgih, mučnih poskusih le uspelo. Avtomobil je potegnil...

Do Most je šlo s prvo. Tam mu je po več neuspešnih poskusih uspelo ujeti drugo in z njo pripeljati pred svoje stanovanje na Jesenicah. A iz avtomobila ni mogel. Naj zdaj kliče na pomoč? Ne! To pa že ne! Stisnil je zobe in se splazil iz avtomobila. Rešen!

Toda žalostna bilanca nesreč na Stolu se nadaljuje:

Komaj deset dni za tem, na Silvestrovo 1975 dopoldan, je zopet odšel na lov naš znani lovec France Jalen. Komaj se je za silo opomogel od padca pred šestimi tedni in čeprav je še vedno čutil bolečine v rokah, ni zdržal doma. Gora ga je zvalila.

Šel je do kočice svojega pokojnega strica Janeza Jalena-Podskokarja, pisatelja, ki je nekdanj več svojih del objavil tudi v Lovcu. Od tam je nadaljeval pot v peči, koder je vedel, da je posebno pozimi dosti gamsov. Toda z nočjo se ni vrnil domov, kakor je obljubil, niti zjutraj. Zato se je sin podal v bližnjo lovsko kočico, upajoč, da je morda oče v lovski družbi pozabil na obljubo. Ker pa ga tam ni našel, je šel po pomoč, prepričan, da se je zgodila nesreča.

Pod večer sta bila obveščena predsednik LD in postaja milice. Posamezni lovci pa so ga že popoldne odšli iskat. Toda z nočjo so se morali vrniti. Predsednik LD je sprožil alarm. Obrnil se je na enoto JLA v Radovljici, na GRS na Jesenicah in čez dobro uro je bil že sestanek reševalcev v domu upokoencev na Selu. Domenili so se, da začnejo z akcijo zjutraj, čim se zdani. Drugi dan ob sedmih se je 120 reševalcev vneto lotilo naloge. Dolga vrsta se je raztegnila

od prvega grmovja nad vasjo do vrha Jecole in začela z načrtnim iskanjem. Teren je še najbolj poznan lovcem, zato so le-ti prevzeli vodstvo. Iskalci so se enakomerno porazdelili po vsej črti.

Ob 10. uri je zletela proti nebu raketa, dogovorjeni znak, in naznanila, da je akcija zaključena. Franceta so našli v skalah mrtvega...

Po natančnejšem pregledu na kraju samem so ugotovili, da mu je na sicer kopni, a zmrzli zemlji spodrsnilo. Po 40, 50 metrih drsenja po strmem pobočju se je ustavil zdolaj v kotanji, z razbito glavo. Zapustil je ženo in tri otroke.

Žalosten pogreb je zaključil našo lansko lovno sezono.

Iz vsega tega bi se morali lovci pa tudi drugi obiskovalci gora marsičesa naučiti. Zlasti da so v gorah pogoji pozimi povsem drugačni kakor poleti. Pa tudi v različnih legah in ob spremembi vremena sneg kaj hitro spreminja svoje lastnosti. Zmrznjena tla so vedno nevarna. Mraz prek noči naredi svoje. Ne spoštujemo tudi osnovnega pravila, da je vedno treba domačim ali znancem ali v lovski koči vnaprej povedati nameravano smer. In če že takó storimo, pa potem kaj radi smer med potjo spremenimo. Če se potem kaj zgodi, gre reševalna akcija na slepo.

Kogar so gore očarale, ta se bo vedno vračal k njim. Nič ga ne bo odvrnilo. Toda gore so lahko tudi zahrbtni v svojih skritih nevarnostih. Nesrečo pa marsikdaj preprečimo, če se natančno držimo nekaj preizkušenih načel:

- V pozni jeseni in še bolj pozimi se nikoli sam ne podajaj v izpostavljene, nevarne predele!

- Za jesenske in zimske vzpone v gore je potrebna posebna oprema: topla obleka (tudi rezervna), dobra obutev, cepin, dereze...

- Domačim ali najbližjim vedno natančno opiši smer nameravane poti, ki se je potem tudi natančno drži!

- Če se na lovu ali na izletu v planinah s tovarišem ločita, se morata natančno dogovoriti, kje in kdaj se bosta spet sestala!

- Tudi v gorah, kakor pri vožnji z avtomobilom, je varnejša defenzivnost kakor ofenzivnost!

Na jezeru v dolini Završnice pod Stolum: srednji Franc Jalen, desno Slavko Dolar, ki ga je skupaj s Palovšnikom odnesel plaz, a je imel srečo in ostal živ

Vprašanja - odgovori

Tehnični pregledi orožja

Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS, Ljubljana

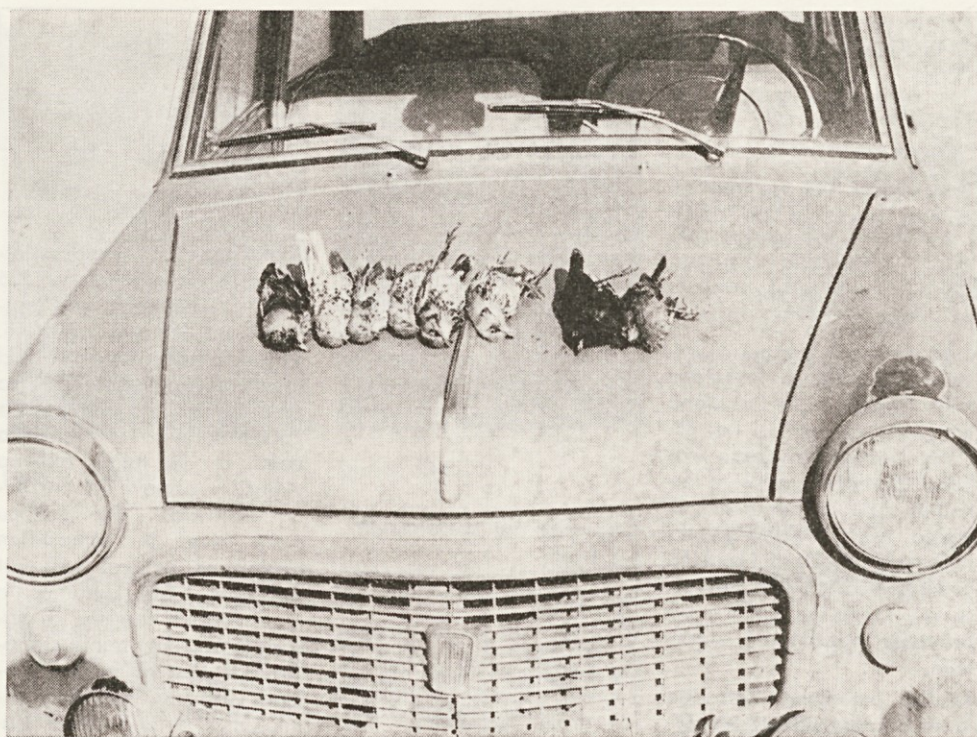
Izvršni odbor Lovske zveze Slovenije je na svoji 5. seji, 6. 9. 1976, med drugim razpravljal tudi o pregledih lovskega orožja, ker so zlasti v nekaterih občinah izločili in zaplenili mnogo pušk. Prosimo vas za pojasnilo o navodilih za opravljanje teh pregledov, saj so pogoste pritožbe, da lovci odklanjajo pravico do posesti (spominskega) orožja in da so pri tem kriteriji po občinah zelo različni. Prav tako so različni pogoji za izdajanje **nabavnih dovoljenj za krogelne naboje**; v nekaterih občinah npr. ne dajo nabavnega dovoljenja za več kot 10 nabojev.

V Ljubljani, 3. 11. 1976

Predsednik IO LZS:
Rado Pehaček

Lovski zvezi Slovenije,
Ljubljana

Na zastavljena vprašanja glede tehničnih pregledov orožja dajemo naslednje pojasnilo: Po zakonu o orožju (Ur. list SRS, št. 34/73) so občinski upravni organi za notranje zadeve dolžni najmanj enkrat v petih letih pregledati orožje, za katero je bil izdan orožni list, zaradi zagotavljanja varne uporabe strelnega orožja. Ti pregledi se opravljajo ob sodelovanju strokovnjaka OZD ali obrtne delavnice, ki je registrirana za tako dejavnost. Na podlagi navedenega zakona je bilo izdano Navodilo o opravljanju tehničnih pregledov strelnega orožja, za katerega je bil izdan orožni list (Ur. list SRS, št. 16/75). Po tem navodilu opravi tehnični pregled orožja komisija, ki jo imenuje predstojnik občinskega

Brinovke in kosi, ki jih je uplenil inozemski lovec. Koprski miličniki pa so ga zalotili, mu odvzeli plen in ga prijavili sodniku, ki je tujcu odmeril zaslužen kaznen Foto F. S.

upravnega organa za notranje zadeve, v kateri so predsednik, ki je delavec pristojnega organa, strokovnjak OZD ali obrtne delavnice in član – delavec milice.

Navedene komisije so v preteklem in letošnjem letu opravile tehnične preglede orožja skoraj v vseh občinah na območju SR Slovenije. Na teh pregledih je bilo izločenega precej orožja, kar pa ni čudno, saj so bili to prvi bolj temeljiti in strokovni pregledi in to po novih predpisih. V preteklosti se taki pregledi, razen redkih izjem, niso opravljali, zato je razumljivo, da je bilo precej lovskega orožja v takem stanju, da je bilo nevarno za uporabnika in okolico. Tako orožje je bilo izločeno v skladu z veljavnimi predpisi. Lastnik orožja, ki se ni strinjal z ugotovitvijo komisije, je lahko v osmih dneh predložil orožje v preizkus OZD, ki je po zakonu o preizkušanju in žigosanju oz. zaznamovanju ročnega strelnega orožja in streliva (Ur. list SRS, št. 37/73) pristojna za preizkušanje orožja, in njeno mnenje predložil pristojnemu organu. Takih

primerov ni bilo. Lastnik orožja je imel možnost pritožiti se na resorni organ tudi glede postopka po 28. členu zakona o orožju, vendar poudarjamo, da tudi takih pritožb ni bilo. Iz navedenih ugotovitev in poročil občinskih upravnih organov za notranje zadeve sklepamo, da so bili tehnični pregledi orožja opravljeni dobro in da so le redki lastniki negodovali glede odločitve komisije. Vendar, ko jim je bilo pojasnjeno, kakšne možnosti imajo, so odločitev komisije sprejeli na znanje in orožje oddali.

Vsak lastnik takega orožja je imel pravico in možnost pisмено zaprositi pristojni organ da mu le-ta izda dovoljenje za posest orožja. Organ je tako dovoljenje odklonil, če so obstajali zakoniti razlogi.

Glede izdajanja dovoljenj za nabavo lovskega streliva oz. količine le-tega je enotno stališče za vso Slovenijo, da naj se odobrava po 50 nabojev, v utemeljenih primerih tudi več. Iz evidenčnih knjig, ki jih vodijo pristojni organi o izdanih dovoljenjih za nabavo streliva, nismo zasledili,

da bi le-ti odobraval samo po 10 nabojev, razen če občan sam ni prosil za tako količino.

V Ljubljani, 15. 11. 1976

Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS, načelnik oddelka:
Ivan Dejan

Lov na brinovke ni dovoljen!

Vprašanje:

V zimskem času je zlasti na Krasu in tudi na obalnem območju veliko brinovk. Pravimo jim tudi drščiči. To je onomatopoični izraz oziroma posnemajoča beseda glasu te ptice, ki se pogosto oglašča z značilnim »dršč, dršč«.

So primeri, da naši »iznajdljivi« lovci prav na račun drščev ali brinovk sklepajo z italijanskimi lovci dobre kupčije.

V svojem imenu in v imenu številnih ljubiteljev ptic prosim uredništvo, da pojasni, ali brinovko ščiti tudi Zakon o varstvu, gojitvi in lovu div-

jadi ter o upravljanju lovišč, ki je začel veljati novembra 1976.

F. S., Koper

Odgovor:

Brinovka je bila vse leto zaščiten ptica že po prejšnjem zakonu o lovstvu oziroma po Odredbi o varstvu koristnih ptic in sesalcev iz leta 1966.

Tudi v novem zakonu o lovstvu brinovka ni uvrščena med divjad in je zaščiten kot nelovna ptica. Po 89. členu novega lovskega zakona Odredba o varstvu koristnih ptic in sesalcev še vedno velja, dokler ne bo izdan nov zadevni izvršilni predpis. Tudi po tem predpisu – v to ne dvomimo – bo brinovka popolnoma zaščiten.

Kršilca omenjene Odredbe je možno kaznovati po 17. členu Zakona o prekrških zoper javni red in mir (Ur. list SRS, št. 38/1959). Vsakega lovca, ki strelja zaščitene ptice, pa naj bi poleg sodnika za prekrške obravnavalo tudi disciplinsko razsodišče LD in mu odmerilo ostro disciplinsko kazen.

Uredništvo

Ali so zdomci lahko člani LD v SR Sloveniji

Lovske družine in posamezniki sprašujejo, ali so naši zdomci lahko člani lovske družine v SR Sloveniji.

Odgovor na zastavljeno vprašanje najdemo v Zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Ur. list SRS, št. 25/76, ali priloga Lovca, št. 8. – november 1976). Navedeni zakon je začel veljati 5. novembra 1976. Njegov 58. člen v 5. odstavku določa: »Kdor nima jugoslovanskega državljanstva in nima stalnega prebivališča v Jugoslaviji, ne more biti član lovske družine.« Ta zakonska prepoved se nanaša na tiste, ki imajo tuje državljanstvo ali so brez vsakega državljanstva in prebivajo le občasno v naši državi. Mišljeni so torej tujci, ki ne prebivajo stalno v Jugoslaviji.

Za naše zdomce omenjena prepoved ne velja. Jugoslovanski delavci (zdomci), ki so šli v tujino na delo, navadno obdrže jugoslovansko državljanstvo in se štejejo za občane SFRJ. Zato ni nobene ovire, da zdomec ne bi mogel biti član lovske družine v SR Sloveniji, saj je jugoslovanski državljan in ima svoje stalno prebivališče v Jugoslaviji.

F. S.,
član pravno-statutarne
komisije LZS

Dnevnice za sodelujoče na lovih

Vprašanje:

V Lovcu, št. 4. – julij 1976, ste objavili cenik za lov inozemskih lovcev v loviščih lov. družin Slovenije. V njem so navedene tudi tarife dnevnic za gonjače, nosače ter prispevek za uporabo šolanega psa na takih lovih. Glede izplačevanja so pa različna tolmačenja, zato vas prosimo za pojasnilo, kako visoke dnevnice oziroma prispevki so upravičeni za navedene sodelujoče na takih lovih.

Branko Vasa, LD Polskava

Odgovor:

Predsedstvo skupščine LZS je o navedeni zadevi na svoji seji, 22. 11. 1976, zavzelo tole stališče:

Kolikor tovrstno delo v lovske družine ni točkovano ali časovno (na uro) opredeljeno kot npr. »obvezne ure«, ali da lovska družina najame zunanje sodelavce, je nagrajevanje oziroma plačilo takega dela možno:

1. kot pogodbeno delo (s plačilom vseh predpisanih prispevkov),
2. v obliki dnevnic, vendar v skladu s samoupravnimi sporazumi oz. tako imenovano »sindikarno listo«.

Protizakonito pa je plačevanje v devizah ali enostavno v preračunani dinarski protivrednosti. V tem oziru je sedanji cenik pomanjkljiv in bo v prihodnjem potrebna ustrezna dopolnitev.

K. B.

Jubilanti

Janko Ivanjšič – petdesetletnik. Rojen je bil 26. nov. 1926 v vasi Radomerje, pod lepimi vinorodnimi griči Prlekije. Vaščani Radomerja – med njimi tudi naš Janko – so med prvimi na Štajerskem začeli delovati v NOB. Po vojni se je takoj aktivno vključil v obnovo in družbeno dejavnost. Po poklicu sicer frizer in samostojen obrtnik je deloval tudi kot odbornik OLO Ljutomer in član njegove komisije za gospodarstvo, kot tajnik stanovalske uprave mestne občine Ljutomer, kot predsednik OF 1. terena mesta Ljutomer in pozneje kot predsednik SZDL »glavni trg« Ljutomer.

Organiziran lovec je od l. 1949, ko se je vključil v LD Ivanjkovci. Pozneje se je včlanil v LD Ljutomer, kjer je bil kmalu izvoljen v UO. Funkcijo gospodarja je opravljal vestno in uspešno nad 10 let. Njegova zasluga je, da ima LD v Ljutomeru svoj lastni dom. Na njegov predlog je LD l. 1966 kupila njivske površine za remize pernatih divjadi. Po sklepu občnega zbora LD je v letih 1970, 1971 gradil fazanerijo, v kateri so doslej vzredili mnogo fazanov.

Po vključitvi stare okrajne LZ Ljutomer v Lovsko zvezo Pomurje leta 1956 je deloval v organih in komisijah te zveze do ponovnega formiranja LZ Ljutomer leta 1966. Nadalje je deloval nekaj let v UO nove ljutomerske zveze.

Že dolgo tudi sodeluje v reviji Lovec, z besedo in slikami. Ima vzorno vezane letnike Lovca od svojega vstopa v lov. družino, kar dokazuje njegov spoštovanja vreden odnos do tiskane lovske besede. Ves svoj prosti čas posveča divjadi, lovišču in naravi sploh. Že tri leta zapored prostovoljno oskrbuje fazanje krmišče skozi vse letne čase, da bi čim bolje

Janko Ivanjšič

spoznal obnašanje in navede dolgorepne lepote.

Jubilant je tudi navdušen planinec in je bil kot tak veliko let član UO PD Ljutomer, sedaj je predsednik NO. Nešteto krat je že obiskal svojo ženo, ki je še bolj navdušena planinka, vrhove v Karavankah, Julijcih in tudi v avstrijskih in italijanskih Alpah. Nešteto krat je že tudi opazoval gamse v njihovem kraljestvu, toda šele jeseni 1976 je uplenil svojega prvega – za svoj življenjski jubilej.

Za njegova prizadevanja, vloženo delo in uspehe ga je LZS odlikovala z znakom in redom za lovske zasluge II. stopnje.

Dragi Janko, ob tvojem srečanju z Abrahamom ti ključemo iz srca: še mnogo let zdravja, mladeniške vedrine in lovske – dober pogled!

Lovski tovariši – C. F.

Konrad Pevec – sedemdesetletnik. Rojen je bil v Trbovljah, 26. 11. 1906, v številni rudarski družini. Že kot 15-letnik je postal član lov. društva Jelenca v Trbovljah. Sicer pa je šel po očetovih stopinjah v jamo za premogom, od tam pa v rudarsko šolo.

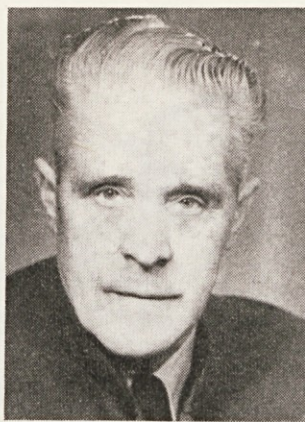
Že leta 1941 se je povezal z OF, pozneje ga najdemo v VOS, kasneje OZN-i, in končno v III. VDV brigadi. Po vojni je oficir v Celju in Ljubljani, civilist pa zopet aprila 1946. V hrastniškem in kasneje zagorskem rud-

Konrad Pevec

Ludvik Čretnik

Ludvik Klun

niku je jamski obratovodja do leta 1950, ko postane direktor hrastniškega rudnika.

Bil je med prvimi organizatorji novega, socialističnega lovstva v Zasavju. Starešina LD Hrastnik in predsednik OLZ Trbovlje je bil vse do l. 1951. Po prihodu v Zabukovico, kjer je prevzel vodilno mesto v tukajšnjem rudniku, se je včlanil v LD Griže, kmalu postal njen predsednik in jo vodil do l. 1959. V tem času je bil tudi član UO OLZ Celje, nekaj časa tudi njegov podpredsednik in starešina LD Zalec. Razne lovske dogodivščine je opisal v Lovcu, lepo delo o lovstvu pa je skupaj z Dragom Predanom prispeval za Savinjski zbornik. Za zasluge v lostvu je odlikovan z znakom in redom II. stopnje, za zasluge v NOB in družbenopolitičnem delu pa je dobil več vojaških in družbenih odličij.

Konči je še sedaj aktiven lovec, vnet gojitelj zlasti muflonov in predsednik NO naše LD. K jubileju mu čestitamo in želimo obilo zdravja ter še mnogo let – ravne cevil!

Člani LD Griže

Ludvik Čretnik, rojen v Črešnjevcu pri Slov. Bistrici, je 23. 8. 1976 praznoval svojo 70-letnico. Kot vajenec trgovske stroke je okusil vse tegobe. Potem je postal vodilni uslužbenec podjetja Rog v Mariboru, kasneje podružnice Pomurke. Deset let je

bil v Mariboru tudi upravnik Glavne potrošniške zadrage, od leta 1945.

Lovec je postal l. 1934, po vojni pa vodilni med ustanovitelji LD Radvanje pri Mariboru in njen prvi starešina. Ima velike zasluge za gradnjo visokih prež, solnic, krmišč in za odkup koč smučarskega kluba Branik. To kočjo na Pohorju je LD pod njegovim vodstvom popravila in preuredila v takšno, kakršna je danes, v ponos vsem članom LD.

Je dober in zvest tovariš, borec proti divjemu lovu in krivolovu ter velik ljubitelj divjadi. Nad 25 let je bil tajnik naše LD. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge.

K njegovemu jubileju mu iskreno čestitamo in ključemo: še na mnoga zdrava leta, dober pogled in ravne cevil!

Lovski tovariši
LD Radvanje – S. E.

Ludvik Klun, član LD Dolenja vas, je 19. 8. 1976 praznoval svoj 70-letni življenjski jubilej. Za lov ga je še kot fantiča navdušil njegov oče, ki je bil po prvi vojni lovozakupnik. Po drugi svetovni vojni je Ludvik zbral okrog sebe sedem lovskih tovarišev in ustanovil LD Dolenja vas. Prevzel je tajniške posle in jih vestno opravljal 11 let. Sedaj pa je že več let predsednik nadzornega odbora LD.

Za prizadevanje in uspehe v lostvu ga je Lovska zveza

Slovenije 29. 11. 1973 odlikovala z znakom za zasluge. Iskreno mu želimo, da bi bil še dolgo čil in zdrav ter da bi mu bila še dolgo naklonjena boginja Diana.

Dolenjevaški lovci

Jože Knez je 18. 2. 1976 praznoval svoj 50. rojstni dan. Rojen je bil v kmečki družini v Dolenji vasi pri Krškem. Že kot mladenič je ob svojem očetu, vestnem lovcu, vzljubil naravo in lov. V lovske vrste je stopil pred 27 leti. V tem času je bil vrsto let starešina, še vedno pa je član UO LD Artiče. Za nesebično delo v lovski organizaciji ga je LZS odlikovala z znakom za zasluge.

Jubilant ima in opravlja tudi funkcije v društvih in krajevnih skupnostih. K jubileju mu sicer nekoliko pozno, a zato prav tako iskreno čestitamo in želimo še veliko let krepko zdravje ter obilo lovskega zadovoljstva.

Artiški lovci – F. B.

Rudi Gabrič je 16. avgusta dopolnil 60 let. Takoj po osvoboditvi se je vključil v lovsko organizacijo. Najprej je bil član LD Krško, od leta 1947 pa je član naše LD. Rudi se je vseskozi zelo prizadevno vključeval v življenje in delo lovske organizacije. Že več let zapovrstjo je predsednik, bil pa je tudi

gospodar, kinolog in blagajnik LD. Dalj časa je bil član UO Lovske zveze Posavje. Za njegovo nesebično delo ga je LZS pred leti odlikovala z znakom za zasluge, KZS pa s srebrnim kinološkim znakom.

K življenjskemu prazniku mu od srca čestitamo in mu želimo zdravja ter veliko lovskih uspehov.

LD Videm ob Savi – L. S.

Lovska organizacija

LD Veliki Gaber v Posočju

Člani LD Veliki Gaber so se odločili za dvodnevno delovno akcijo v Posočju. Do take odločitve je prišlo spontano. Skladno s sklepom LD sta, 19. 10. 1976, odšla v Posočje starešina Štefan Fortuna in blagajnik Stane Hribar, z nalogo da pripravita vse potrebno za akcijo. Oglasila sta se v Tolminu pri štabu za pomoč in obnovo Posočja. Obrazložila sta, kakšna je kvalifikacijska struktura članov LD, ki so se odločili osebno priskočiti na pomoč prizadetim. Vse je bilo hitro dogovorjeno, le za prehrano bo težko, so dejali na štabu. Toda LD Veliki Gaber je imela to vprašanje že rešeno: vse – tudi hrano – bodo peljali s seboj. Zastopnika LD sta si ogledala tudi porušeno vas Sužid, kjer bo predvsem njihovo delovno področje. Po ogledu na kraju samem sta starešina in blagajnik na osnovi potreb prizadetih od potresa in možnosti LD Veliki Gaber lahko napravila načrt akcije.

V naslednjih dneh je bil vsak član LD natančno obveščen, kakšna bo njegova delovna naloga na delovni akciji, 23. in 24. okt. 1976, ter kaj mora prinesiti s seboj. V soboto zgodaj zjutraj je bila že formirana kolona pred gostilno Jerlah v Velikem

LD Veliki Gaber pred odhodom iz Sužida

Foto S. Höler

Gabru: avtobus, težka kamiona, naložena z nakladačema goseničarjema, in osebna avtomobila. Člani LD Veliki Gaber so bili nared z vsem potrebnim orodjem. Doma so ostali le bolni in ostareli člani, ki pa so imeli nalogo čuvati lovišče, kajti če je večina članov odsotnih, bi se morda kakemu nepoklicanemu zljubilo na lov.

Kolona je krenila ob 5. uri zjutraj. Na čelu je na osebni avtomobilu vihrala slo-

venska zastava in Lovski družini Veliki Gaber kazala pot v Posočje.

Ob prihodu v Tolmin se je kolona ustavila in od tam so jo člani štaba za obnovo spremljali do delovišča. Prvi nakladač goseničar in oba kamiona so ostali ob Soči, od koder so vozili pesek v okoliške vasi po razporedu štabov pri krajevnih skupnostih. Drugi nakladač goseničar je dobil nalogo v vasi Sužid, kjer se je zaposlila tudi

vsa delovna ekipa LD Veliki Gaber. Ta nakladač je v dveh dneh opravil tri izkope za novogradnje, poleg tega pa tudi že splaniral teren. Zidarska ekipa je pozidala hišo do prve plošče, tesarji so prekrivali drugo hišo, mizarji so urejali stanovanjsko barako, preostali pa so kopali vodovodni jarek. Vseh udeležencev na tej akciji je bilo 32, med njimi tudi starešina LD Ivančna gorica – z nakladačem goseničarjem.

Tesarji LD Veliki Gaber pri delu v Sužidu

Foto S. Höler

V soboto zvečer se je zbrala vsa zelena družina k večerji ob tabornem ognju. Lovci so povabili na večerjo tudi vaščane Sužida in okoličane ter vzpostavili z njimi tesne stike, v obojestransko zadovoljstvo. Ni manjkalo specialitet na žaru in tudi ne dolenjskega cvička, brez katerega si je Dolenjca težko predstavljati kjerkoli. In razlegala se je vesela pesem ob spremljavi harmonik.

Zeleni bratje z Dolenjskega so se prepričali, kako trden in zaveden je slovenski rod pod Matajurjem, ki ga ni mogel streči Mussolinijev fašizem, ne zemeljska katastrofa. Slovenci so bili in bodo tudi v bodoče ostali na tem koščku siromašne, a lepe zemlje. Vaščani Sužida so se prvič po potresu sprostili in poveselili skupaj z lovci ob lovskem tabornem ognju. Stara ženica je s solzami v očeh rekla: »Kaj takega naša vas še ni doživela.« Takih in podobnih izjav je bilo še več. Prizadeti se zavedajo, da niso sami v svoji nesreči, da je z njimi vsa naša družba.

Akcija LD Veliki Gaber je naredila velik odmev v širši javnosti. Hkrati ta akcija tudi dokazuje dobro organiziranost LD, ki se zaveda svoje vloge v socialistični družbi. Celotna akcija dveh dni je bila ocenjena na vrednost 40 000 dinarjev. Zeleni bratje LD Veliki Gaber apelirajo tudi na druge LD, da prizadejim v Posočju pomagajo po svojih močeh. Vsaka LD nima članov s toliko težke mehanizacije, toda prizadejim od potresa je dobrodošla tudi vsaka delovna pomoč z rokami.

LD Veliki Gaber je s to svojo akcijo ponovno dokazala, da je vredna zaupanja družbe, ki ji je dala v upravljanje lovišče in njenim članom zaupala orožje. Tudi lovska koč, ki jo gradi ta LD, je lepo ogledalo organiziranosti in sodelovanja, saj je bilo v to gradnjo doslej v dveh letih vloženi že nad 27 starih milijonov. Vse to pa je odraz mlade generacije, ki je vnesla v družino pravo lovsko vzdušje in razvila samoupravno odločanje pri upravljanju lovišča.

F. Š.

Gradivo za seje skupščine Lovske zveze Slovenije

Na seji skupščine LZS, 25. 9. 1976, je bilo predlagano, da naj bi gradivo za seje skupščine LZS posredovali članstvu oziroma lovskim družinam prek glasila Lovec. Predsedstvo skupščine LZS je na svoji seji, 22. 11. 1976, med drugim pretehtalo tudi ta predlog in sklenilo:

Upoštevajoč stroške in časovne obveznosti, gradiva za seje skupščine LZS ne bomo objavljali v Lovcu oziroma kot njegovo prilogo, pač pa ga bomo pripravili za vsako sejo po 5 izvodov za vsako LD in ga razposlali lovskim družinam prek območnih ZLD. (Ta sklep bo posredovan v potrditev skupščini LZS na prvi njeni seji.)

Kaj bo obravnavala skupščina LZS na seji v februarju 1977, smo poročali v Lovcu, št. 8/76, na strani 228.

Gradivo za to sejo skupščine, ki ga bodo lov. družine prejele prek ZLD, obsega: lovskogojitvena območja, predlog sporazuma s skupnostjo OZD s področja lovstva, predlog o novi organiziranosti kinologije.

Ur.

Proslava pod Šmarno goro

Pri lovski koči v Zavrhu pod Šmarno goro je bila dopoldne 12. 9. 1976 pestra proslava 30-letnice ustanovitve LD Šmarna gora. O nastanku, razvoju in delovanju LD je govoril njen starešina Cvetko Novak. Nato so učenci osnovne šole iz Pirniča izvedli pod vodstvom svojih učiteljev kulturni program.

Za častnega člana so proglasili Edvarda Kardelja in Antona Kodermana, ki sta že mnogo let člana LD Šmarna gora.

Posebne diplome so dobili še živeči ustanovni člani LD: Franc Anžin, Jože Bedenk, Ludvik Jurič, Janez Močnik, ing. Milovan Pleskovič in Martin Rozman st.

Na programu je bilo tudi strelsko tekmovanje, memorial Janeza Bokala, na umetne golobe, v tarčo »srnjak«

LD Veliki Gaber se vrača skozi Tolmin po uspeli akciji

Foto S. Höler

in na »bežečega merjasca«. Nastopilo je 13 ekip. Najbolje so se uvrstile:

1. LD Šmarna gora, ekipa 2, (Vrhovnik, Florjančič, Jurič);
2. LD Šmarna gora, ekipa 3, (Barbič, Jernejc, Škulj);
3. LD Boštanj (dr. Pesjak, Mihel, Pavlovič).

Najboljši posamezniki:

1. Ivo Zavrl, LD Jošt;
2. Ivan Tkalec, LD Taborska jama;
3. Ivan Podgornik, Lovska družina Motnik.

Strelska sodnika sta bila Tone Kovič in Karel Kregar.

Organizacija proslave je bila zelo dobra. Lovci si takih srečanj še želimo.

Tone Gustinčič

Praznovanje polšniških lovcev

Predzadnjo majsko nedeljo 1976 so odmevali lovski rogovji po zasavskih hribih in

oznanjali pričetek slavlja pri lovskem domu na Koprivniku. Zasavski očak Kum se je stisnil vase in mrko prenašal udarce vetra, ko da bi se bal, da ne pokvari slavnostnega razpoloženja lovcev in njihovih prijateljev.

Praznovali so 30 let obstoja lovske družine. Na sporedu je bil prisrčen nastop mladih šolarjev in razvitje prapora. Teh 30 let je bila naporna pot polšniških lovcev v vlogi zaščitnika divjadi in čuvarja

Na proslavi LD Polšnik je govoril tudi predsednik Sob Litija J. Drnovšek Foto D. Namestnik

lepot teh krajev. Krepko so morali spremeniti miselnost v svojih vrstah. Danes se vsi zavedajo pomena in poslanstva, ki ga lovsko pravično opravljajo za ohranitev divjadi in njenega okolja. V tem uspevajo zato, ker vedno iščejo in najdejo skupne poti s kmetom in gozdarjem.

Dolgoletni predsednik LD Janez Lukač je v svojem slavnostnem govoru poudaril pomen proslave, ki sovpada s stoletnico rojstva našega največjega pisatelja in borca za delavske pravice Ivana Cankarja, s 35-letnico Osvobodilne fronte in z rojstnim dnevom našega prvega lovca in velikega ljubitelja narave maršala Tita. V okviru naše samoupravnne skupnosti tudi lovci uveljavljamo svoje pravice. Hkrati z bojem za pravice slovenskega naroda, da je postal iz naroda hlapcev narod gospodarjev, je tekel boj za to, da smo iz gonjačev postali gospodarji lovišč. »Praznik LD Polšnik,« je poudaril predsednik, »ki ga praznujemo skupaj s krajinami Polšnika, predstavniki sosednjih lovskih družin in družbenopolitičnega življenja občin Litija in Zagorje, je hkrati priznanje dosedanemu delu lovcev in simbol naših bodočih nalog pri varovanju naravnega bogastva ter okolja človeka in divjadi.« Z lovsko pravičnostjo in prizadevnostjo, ki sta svojstveni članom LD Polšnik, jim bo to tudi uspelo.

Dane Namestnik

V spomin

Nikola Rajčević – Meglen in turoben dan je bil, kakor da je narava z nami čutila bolečino. Tiho smo stopali za krsto našega dolgoletnega starešine, ki smo ga vsi globoko spoštovali. Da, to je bil naš dragi Nikola, vzor in ponos naše LD, naš lovski vzgojitelj in učitelj, načelen in odločen občan ter eden izmed prvih organizatorjev OF na Rakeku. Omahnili je

v 79. letu starosti. Njegovo ime je povezano z Notranjsko, čeprav ni bil domačin. Kot prišlec se je zelo hitro vključil v naš utrip življenja in v njegovem domu so se zbirali prvi borci NOV.

Bil je dolgoletni član UO notranjske lovske zveze in lovski funkcionar tudi v republiškem merilu. Nazadnje je bil častni predsednik LD Rakek. Odlikovan je bil z več odlikovanji, lovskimi in kinološkimi. Kot zreditelj in vzgojitelj lovskih psov je bil posebno ponosen na svojega izvrstnega resastega istrijanca Vohuna.

Sedaj je obletnica njegovega žalostnega slovesa (11. decembra 1976), ko so se na ljubljanskem pokopališču poslovili od njega govorniki, množica ljudi in med njimi številni lovci. Še dolgo bo ostal med nami spomin na vzravnane, pravičnega, a skromnega in rahločutnega lovskega tovariša.

LD Rakek – I.

Drago Predan iz Celja je preminil 23. 1. 1976, žaro z njegovim pepelom pa smo griški lovci s številnim občinstvom 27. 1. pospremili na žalsko pokopališče.

Lep civilni lovski pogreb z udeležbo lovcev iz Savinjske, zgornje Savinjske doline, Majšperka in od drugod ter številnih kulturno-prosvet. delavcev je dokazoval, kako je bil tovarš Drago priljubljen. Ob odprtem grobu se je od pokojnika v imenu lovcev poslovil F. Ivančič, v imenu kulturnih delavcev pa J. Meglič, zaigrala je godba na pihala, zapel pevski zbor in na kraju zadonel lovski rog. Drago se je rodil 1. 1904 na Ptujski gori. Lovce je bil neprekinjeno od 1. 1923 do svoje smrti. Po poklicu učitelj je služboval na Koroškem, v Slovenskih goricah, Mozirju in Petrovčah. Med vojno ga je okupator kot zavednega Slovence izselil v Srbijo.

Že pred vojno je ustanovil v Mozirju lov. društvo, po vojni pa je bil organizator več lovskih družin v Savinjski dolini. Veliko let je bil starešina LD Griže. Sodeloval je tudi v odborih in komisijah LZ Celje. V lovstvu je

Drago Predan

Anton Kovič

sodeloval tudi s pisano besedo. Njegove članke najdemo v predvojnem Jutru, Savinjskem zborniku, Večeru in drugod.

Kot pedagog je nenehno širil napredno slovensko misel, narodno in lovsko pesem ter vnašal vedrino in veselje v okolje, kjer je delal ali preživljal svoj prosti čas.

Drago je bil redni član LD Griže, častni član pa LD Mozirje. Bil je velik ljubitelj narave, v njej je v kratko odmerjenem prostem času iskal moč in zdravje, vse do poslednje ure.

Naj mu bo lahka prelepa slovenska zemlja, griški lovci pa hranimo nanj lep spomin.

LD Griže – F. J.

Anton Kovič iz Nove Gorice, najstarejši član in častni član LD Gorica, je odšel v večna lovišča 11. 10. 1976, v 90. letu starosti.

Rojen je bil v Savodnjah ob Soči. Že kot otrok je hodil z očetom na lov in bil tako rekoč od takrat pa do svoje smrti – lovec. V prvi svetovni vojni se je moral kot mladenič boriti v Galiciji in Tirolih za Avstro-Ogrsko. Po vojni se je vrnil v svoj rojstni kraj. A ker je bil le-ta priključen Italiji, si je poiskal novo domovino. Preselil se je v Maribor in se tam zaposlil v kaznilnici, kjer je ostal do upokojitve. Sodeloval je pri uresničevanju idej generala Maistra, v NOB pa za cilje OF. V njegovi hiši je bila javka za partizansko pošto. Že pred vojno je bil

aktiven član mariborskega lovskega društva, po vojni pa mariborske LD. Ko se je leta 1950 preselil z družino v Novo Gorico, se je takoj tudi vključil v tamkajšnje lovstvo. Več let je bil član UO LD Gorica in kot tak zelo delaven. ZLD Gorica ga je odlikovala z zlatim znakom.

Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

Lovci LD Gorica – A. K.

Ludvik Kološa je umrl 8. 6. 1976, v 70. letu starosti. Že pred vojno je bil član takratnega Prekmurskega lovskega društva, po osvoboditvi pa med ustanovnimi člani LD Puconci. Kot dolgoletni gospodar in nato večletni lovski čuvaj je skrbel za napredek lovišča in varstvo divjadi. Z leti je svoje zadolžitve sicer izročil mlajšim tovarišem, a vse do svoje smrti je ostal vzor lovca, zaščitnika divjadi in ljubitelja narave. Za vselej nam bodo ostali v spominu vzorni skupni lovi, ki jim je bil on lovovodja. S svojim humorjem in šegavostjo je pridobil slehernega člana LD. Vse do svojega zadnjega diha je ostal zvest lovski organizaciji in izpolnili smo tudi njegovo zadnjo željo: pokopali smo ga lovci in v lovskem kroju spi svoj večni sen.

Dragi Ludvik, nikoli te ne bomo pozabili, v miru počivaj v prelepi prekmurski zemlji!

Člani LD Dolina – S. P.

Naš novi zakon in gojitev divjadi v bodoče

Gradivo za razpravo vsem lovskim organizacijam oziroma njihovim članom

Izvršni odbor (IO) Lovske zveze Slovenije (LZS) je na svoji seji, 15. 11. 1976, sprejel »Temelje in cilje gojitve divjadi v SRS«, ki v bistvu pomenijo začetek uresničevanja novega zakona.

Razpravljal je pa tudi o predlogu smernic za gojitev velike divjadi naših glavnih vrst.

S tem se v vrsto vprašanj gojitve divjadi vnašajo ekološki »elementi« oziroma elementi celovitejšega gospodarjenja v lovskogojitvenih območjih.

IO LZS k predlogu smernic za gojitev srnjadi, jelenjadi, medvedov in divjih prašičev še ni izrekel priporočila, pač pa predlog daje v razpravo vsem lovskim organizacijam. Razpravo, ki naj bi potekala ves januar, naj bi najprej strnili v okviru vsake zveze lovskih druženj, kasneje pa v okviru Lovske zveze Slovenije. S tem naj bi v vseh najvažnejših vprašanih bodoče gojitve velike divjadi dosegli nujna enotna izhodišča.

Temelji in cilji gojitve divjadi v SRS

Gojitev divjadi v Sloveniji mora v prihodnje temeljiti na določbah Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč in biti skladna s smernicami skupščine LZS v Novi Gorici.

Izmed določil zakona usmerjajo gojitev divjadi zlasti tale:

1. člen

Ta zakon ureja varstvo, gojitev, lov in uporabo divjadi ter urejanje in vzdrževanje lovišč z namenom, **da se v okviru varstva narave ohranja ravnovesje divjadi in rastlinskega sveta v prostoru kot enega izmed temeljnih pogojev za ohranitev naravnega človekovega okolja in da se zagotovi poseben družbeni interes na področju lovstva.**

3. člen

Za divjad se štejejo s tem zakonom določene prosto živeče divje živali, ki so ali ki lahko postanejo predmet lovstva. **Divjad, kot del živalskega**

sveta je družbena lastnina in kot dobrina splošnega pomena uživa posebno, s tem zakonom določeno varstvo. Hkrati s 3. členom je omeniti tudi:

11. člen, 1. odstavek

V prosti naravi ni dovoljeno znižati števila nobene vrste divjadi do take mere, ki bi predstavljala nevarnost za njen obstoj.

4. člen, 3. odstavek

Zaradi skladnejšega varstva, gojitve in lova divjadi v širšem prostoru ter zaradi zagotovitve posebnega družbenega interesa se oblikujejo lovskogojitvena območja.

Hkrati s členom 4 je omeniti še:

31. člen

Zaradi skladnejšega razvoja gospodarjenja z divjadjo in **zagotovitve družbenega vpliva na gospodarjenje z divjadjo** se za več lovišč oblikuje lovskogojitveno območje.

Lovskogojitveno območje se oblikuje ob upoštevanju velikosti življenjskega prostora glavnih vrst divjadi, ki je potreben za nemoten razvoj populacije teh vrst divjadi, **zaradi ustreznega uravnovešenja strukture in številčnosti divjadi z drugim živalstvom in rastlinstvom v območju**, kakor tudi **zaradi usklajevanja interesov kmetijstva, gozdarstva in drugih zainteresiranih dejavnosti.**

33. člen

Vzpostavljanje in ohranjanje biološkega ravnovesja ob upoštevanju ekoloških razmer na določenih površinah ter usklajevanje različnih interesov v zvezi z divjadjo se v okviru lovskogojitvenih območij uresničuje z družbenim dogovorom o določenih skupnih zadevah pri gospodarjenju z divjadjo in upravljanju lovišč.

34. člen

Družbeni dogovor iz prejšnjega člena sklenejo lovske organizacije, ki upravljajo lovišča, gozdnogospodarske organizacije združenega dela, kmetijske organiz. združenega dela, kmetijske zemljiške skupnosti, krajevne skupnosti, samoupravne organizacije

in skupnosti s področja vodnega gospodarstva, varstva okolja, druge zainteresirane samoupravne organizacije in skupnosti ter občinske skupščine.

5. člen, 3. odstavek

Za varstvo in gojitev divjadi se po tem zakonu šteje:

- ohranjanje, vzdrževanje in izboljšanje življenjskih pogojev za divjad;
- ohranjanje in vzdrževanje strukture in ustreznega števila divjadi;
- čuvanje divjadi;
- ukrepi za preprečevanje in za povračilo škode od divjadi;
- znanstveno-raziskovalno, strokovno ter vzgojno-izobraževalno delo na področju varstva, gojitve in lova divjadi.

6. člen

Na področju dejavnosti varstva in gojitve divjadi se za zadeve posebnega družbenega pomena štejejo:

- ohranjanje, vzdrževanje in izboljšanje življenjskih pogojev za divjad;
- ohranjanje in vzdrževanje ustrezne strukture in števila divjadi.

Popolnoma v skladu z vsebino novega zakona je skupščina LZS v Novi Gorici postavila zahtevo, da je treba divjad prirediti obravnavati kot del naravnih biosistemskih celot.

Tako zakon kot skupščina LZS uveljavljata pri gojitvi divjadi sodobno ekološko gledanje. Taka gojitev zasleduje predvsem cilje:

1. Zagotoviti ohranitev divjadi vseh vrst, živečih prosto v okolju, v katerega po naravi sodijo, torej zagotoviti tudi življenjske pogoje vsem živalskim in rastlinskim vrstam, ki spadajo v okolje.

2. V sodelovanju z gozdarskimi in kmetijskimi organizacijami ter skupnostmi zagotavljati ohranitev in obnovo naravnega življenjskega okolja divjadi z vsemi njegovimi živalskimi in rastlinskimi komponentami. Obstoj vseh rastlinskih vrst, oz. naravnega deleža gospodarsko pomembnih vrst, zagotavlja tudi obstoj divjadi.

3. Sproti usklajevati številčnost in sestavo populacij divjadi posameznih vrst med seboj in z vsemi drugimi oblikami življenja tako, da druga drugi ne bodo ogrožale obstoja.

Divjad mora biti po telesu in trofeji naravnim pogojem okolja ustrezno močno razvita. Taka divjad je zdrava in proti vplivom okolja odporna, kar vrsti zagotavlja obstoj.

4. Enostranska, samo ožjim interesom podrejena gojitev divjadi, ki neglede na vse druge oblike življenja v naravi in zato v škodo trajne ohranitve divjadi same dviga njeno številčnost nad naravne zmogljivosti okolja, je s cilji

sodobne gojitve divjadi nezdružljiva. Prav tako so tem ciljem nasprotne težnje, z umetnimi sredstvi razvijati divjad telesno ali trofejno.

Oboje namreč ogroža življenjsko okolje in divjad samo, poleg tega pa tudi človekove interese v naravi.

5. Pomembna naloga sodobne gojitve divjadi mora biti nenehno iskanje možnosti za sprotno in učinkovito usklajevanje obstoja divjadi z nenehno naraščajočimi poseganji človeka v naravo. Vodilo tega mora biti težnja: ohranjati divjad in preprečevati škodo od divjadi. Samo na ta način bo mogoče, ob vse večjem napredku civilizacije, zagotoviti trajen obstoj divjadi v prosti naravi.

6. Obravnavanje divjadi neavtohtonih vrst mora biti podrejeno avtohtonim vrstam.

7. Gojitev divjadi na ekoloških osnovah, tj. na osnovah populacij divjadi, usklajenih z možnostmi okolja za njihovo preživetje, naj v največji meri zadovoljuje tudi gospodarske in rekreativne cilje lovstva v skladu s cilji drugih dejavnosti.

Na teh izhodiščih, ki omogočajo ohranjati celotno naravo in divjad, hkrati pa poleg ožjih lovskih interesov upoštevajo tudi najširše družbene interese, je komisija za gojitev velike divjadi sprejela na svoji seji, 19. 8. 1976, naslednji program:

1. Dokončno izoblikovati predlog za lovskogojitvena območja v Sloveniji.

2. V okviru lovskogojitvenega območja pripraviti osnutek družbenega dogovora, ki naj poleg interesov lovstva in ohranitve divjadi upošteva tudi interese drugih dejavnosti v naravi.

3. Izdelati nova merila za zbiranje podatkov o številčnosti in starostni strukturi populacij divjadi, telesnih težah, prirastku, arealu, trofejah, o izkoriščanju okolja oz. o stopnji gozdnih in poljskih škod. Ti v naravi zbrani podatki morajo v prihodnje postati vodilo praktični gojitvi.

4. Pripraviti temeljne gojitvene smernice za gospodarjenje z divjadjo posameznih vrst.

5. Izdelati program minimalnih ukrepov lovskih organizacij za ohranjanje in vzdrževanje naravnega okolja divjadi, dolgoročnih ter letnih biotehničnih del in ukrepov za preprečevanje škod od divjadi in na divjadi.

Primarna naloga komisije je pripraviti osnutek družbenega dogovora v okviru lovskogojitvenega območja. V dogovoru je potrebno zagotoviti celovito obravnavanje divjadi vseh glavnih vrst, pri tem pa posebno pozornost posvetiti zlasti vprašanjem:

a) gojitvene smernice za gospodarjenje z divjadjo posameznih vrst,

b) naloge lovskih organizacij pri izvajanju ukrepov za ohranitev in izboljšanje naravnega okolja (biotehnična dela),

c) naloge upravljalcev gozdnih površin pri zagotavljanju pogojev za divjad – upoštevanje potreb divjadi v načrtovanju in izvajanju gozdnogospodarskih načrtov,

d) naloge upravljalcev kmetijskih površin pri izvajanju ukrepov za preprečevanje škod od divjadi in na divjadi,

e) naloge vodnih skupnosti pri zagotavljanju določenega deleža močvirnih in poplavnih površin kot pogoj za ohranitev vodne perjadi.

Komisija ugotavlja, da je potrebno takoj pripraviti nov način »kategorizacije« divjadi in v ta namen pripraviti:

a) nova enotna navodila na »kategorizacijo«,

b) poleg trofeje upoštevati tudi telesno razvitost in pri tem stalno spremljati telesne teže po vrstah, spolu in starostnih razredih divjadi v posameznih loviščih in območjih.

Komisija LZS za gojitev
velike divjadi

PREDLOG SMERNIC ZA GOJITEV SRNJADI, JELENJADI, MEDVEDOV IN DIVJIH PRAŠIČEV

V skladu s programom komisije za gojitev velike divjadi in po sklepu 1. seje te komisije, od 19. 8. 1976, je njena posebna delovna skupina pripravila osnutek predloga za kvalitetno razvrščanje (evidentiranje) velike divjadi kot pomemben element biološko in strokovno utemeljenega gospodarjenja z divjadjo. Po mnenju komisije se je te naloge treba lotiti enotno na celotnem prostoru SR Slovenije, še zlasti pa v okviru lovskogojitvenih območij. V prvem delu se je skupina te komisije omejila na srnjad, jelenjad, medvede

in divje prašiče. Hkrati ugotavlja, da pri divjadi nekaterih vrst ta problem ni toliko pereč. Komisija je predlog obravnavala in sprejela na seji 8. 11. 1976. Naslednja njena naloga pa je pripraviti smernice za gojitev gamsov.

I. SRNJAD

Pri gospodarjenju s srnjadjo lahko v zadnjih letih ugotovimo pomembne premike v povečanju številčnosti populacij. Znano pa je tudi, da na nekaterih področjih upadala telesna teža in teža rogovja. Telesna teža je gotovo eden glavnih kazalcev stanja populacij te divjadi. Vzroki upadanja telesne teže so najverjetneje v preveliki gostoti srnjadi, delno mogoče tudi v slabšanju življenjskih pogojev, zgotovo pa v nepravilnem poseganju v populacijo.

Vemo, da je bila dosedanja izbira pri odstreli usmerjena predvsem v izbiro po rogovju, manj po starosti in še manj po telesni razvitosti. Iz novjših raziskovanj pa vemo, da je povezanost med rogovjem, starostjo in telesno težo zelo majhna. Znano je, da srnjakom v posameznih letih teža rogovja močno niha, telesna teža pa le malo, zato teža ozir. masa rogovja ne more in ne sme biti edini ozir. najpomembnejši element izbire. Danes vemo tudi, da najlaže preživijo najmočnejše (najvitalnejše) živali in da na moč rogovja vpliva več dejavnikov (število sončnih dni, hrana, nemir v okolju, gostota naseljenosti, struktura populacije in drugo). Zaradi tega ni umestno, da tako spremenljiv znak, kot je rogovje, uporabljamo za glavni kriterij izbire. Drugi znak, ki se manj spreminja in katerega lahko v naravi presodimo tudi na večjo razdaljo, je telesna teža. Ta je manj podvržena nihanjem in nakazuje predvsem življenjsko moč živali.

Zato predlagamo, da se kot **prvi kriterij** uvede **telesna teža**. Iz populacije odstranimo predvsem tiste živali, katerih telesna teža je znatno pod poprečjem. Populacijo lahko razdelimo tako, da je npr. 66 % vseh srnjakov normalno težkih (področje $\sigma - T + \sigma$), 17 % srnjakov pod tem razmikom, 17 % pa nad njim. Vsi srnjaki nad tem razmikom so v populaciji najpomembnejši, zato jih uvrstimo v kategorijo A. Vse srnjake pod tem razmikom pa uvrščamo v kategorijo B, ne glede na obliko in moč rogovja. V praksi bo ti dve kategoriji najlaže ugotoviti. Vsi srnjaki, ki so že na prvi pogled telesno nad poprečjem, so A,

* σ = sigma-mera raztrosa, v našem primeru tel. teže srnjadi. V razmiku $\pm \sigma$ od poprečja je $\frac{2}{3}$ srnjadi

vsi telesno podpoprečni pa B. Za druge srnjake – to je tiste, ki po konstituciji ne izstopajo navzgor ali navzdol, pa je drugi kriterij masa (teža) rogovja. Kolikor imajo rogovje nad povprečno težo rogovja v prejšnjem letu, so A, če pa je teža rogovja pod povprečjem, so B kategorije. Torej, pri srnjakih normalne konstitucije (s telesno težo v razmiku $\pm \sigma$) bomo posegali predvsem po tistih, ki imajo šibkejša rogovja.

Srnjaki v drugem letu (lanščaki) imajo šibkejša rogovja kot v naslednjih letih, zato velja ta kriterij samo za srnjake, stare dve leti in več.

Pri lanščakih pa nam je kriterij (merilo) poleg telesne teže tudi dolžina rogovja. Srnjaki, s telesno težo v razmiku $\sigma_1 - T + \sigma_2$, so uvrščeni v kategorijo B, kolikor so šilariji in če je poprečna dolžina šil izpod 7 cm.

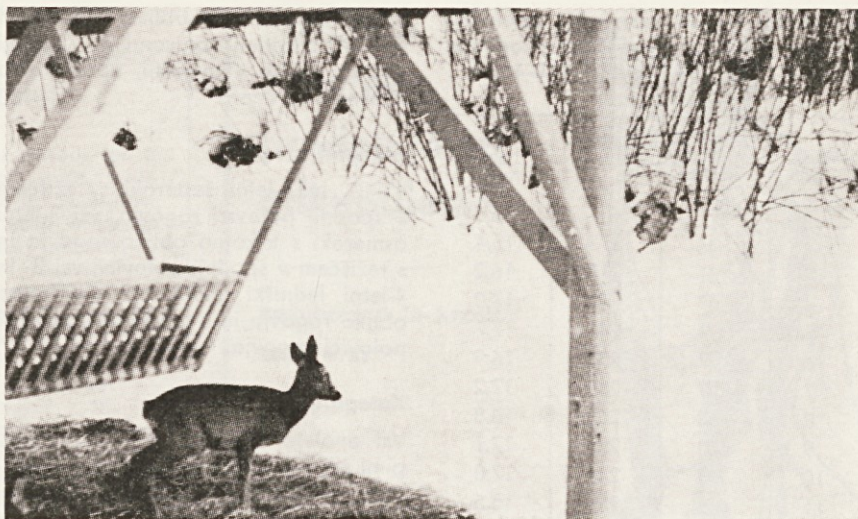
Pri srnjadi je verjetno pomembnejši odstrel po strukturi in količini, zato uvrščamo srnjake v tri starostne razrede: mladiče-srnjačke, lanščake in starejše (teritorialne srnjake, dve leti in več). Tako postavljeni razredi so smiselni za izvajanje odstrela po strukturi in kakovosti. K postavitvi samo enega razreda nad 2-letnih srnjakov nas vodijo naslednja spoznanja:

Srnjak je telesno dozorel pri dveh letih, takrat postane navadno tudi teritorialni srnjak (ima oziroma hoče imeti svoje območje, svoj teritorij). Teža rogovja se v razmiku 3–8 let bistveno ne spreminja, v tretjem letu starosti je malenkostno pod težo rogovja v naslednjih letih – poudarjamo, samo malenkostno. Določanje starosti v tem starostnem razredu je nezanesljivo, povezano z vrsto manj oprijemljivih znakov in zato po odstrelu srnjakov povod raznih sporov. Razločevanje starosti v naravi je v tem starostnem razredu praktično nemogoče in s stališča populacije nesmiselno.

Sicer pa vemo, da tudi naravni starostni sestav populacije zelo niha, če človek vanjo posega ali ne, in da je neko idealno razmerje lahko vzpostavljen le krajši čas. Stremeti moramo, da je v populaciji razmerje: mladiči in lanščaki : drugim – 50 : 50.

Pri odstrelu srn se poslužujemo istih starostnih razredov, pri izbiri pa nam je osnovno merilo telesna razvitost in seveda nujno vloga srne-vodnice. Razmerje odstrela med mladiči-srncami, mladnicami in na drugi strani starejšimi srncami naj bo 50 : 50, v celotni strukturi odstrela pa naj bo vsaka starostna kategorija zastopana z okrog $\frac{1}{2}$.

V Sloveniji so različni naravni in drugi pogoji za srnjad, zato je razumljivo, da bodo telesne teže in teže rogovja kot merilo za izbiro različne po lovskogojitvenih območjih. Sam razmik

Odlično izdelana krmilnica, a kaj ko so jasli prazne

Foto S. Lenardič

($\pm \sigma$) v telesni teži, v katerem je 66 % živali, znaša v Sloveniji 4 kg.

Tako zastavljene smernice zahtevajo natančno tehtanje vse uplenjene srnjadi in rogovja. Kolikor je ta evidenca že vzpostavljena, toliko lažje bo vključevanje tega elementa v gojitvene smernice. Poudariti je potrebno, da pod telesno težo razumemo težo iztrebljene srnjadi z glavo in nogami; kjer tehtajo srnjad brez glave, bo treba to pri podatkih o teži upoštevati. Zbrani podatki bi nam omogočili letne in dolgoročne preglede o gibanju telesnih tež in tež rogovja in na podlagi tega bo možno izvajati tudi ustrezne gojitvene ukrepe.

Predlagana metoda je utemeljena tudi z naslednjim povzetkom iz študije o srnjakih, uplenjenih v letih od 1964 do 1973.

Analiza je zajela 662 srnjakov, uplenjenih v lovišču Medved-Kočevje. Ob ravna povezavo med telesno težo, težo rogovja in starostjo (ocenjena po

metodi o obrabi zobovja). Navedene telesne teže veljajo za iztrebljene srnjake (brez glave).

Iz poprečij (statistična obdelava) izhaja, da teža rogovja doseže vrhunec nekje med 3. in 9. letom. Nekoliko manjša je teža rogovja pri 2-letnih srnjakih, vendar ne bistveno. Domnevamo tudi, da je v populaciji teža rogovja takih srnjakov nekoliko večja, kot je prikazano, ker je v tem primeru zajeto le rogovje odstreljenih srnjakov. Pri tej starosti so dejansko odstreljevali izrazito slabe srnjake; to pa ne velja za srnjake, stare 3 leta in več. (Tabela na strani 324 zgoraj.)

Teža rogovja je slab kazalec telesne teže in starosti (komaj zaznavna soodnosna povezava). V enaki meri kakor telesna teža in starost vpliva na težo rogovja število sončnih dni v času rasti rogovja (komaj zaznavna soodnosnost). V letih od 1964 do 1973 na navedenem območju ni bilo ugotovljeno upadanje in ne naraščanje telesne teže rogovja, v posameznih letih pa teža rogovja le neznatno niha. Ob ugotovitvi, da je bil v Sloveniji od-

Predlog za kategoriziranje srnjakov v kočevskem lovskogojitvenem območju

Lanščaki	A	B
	1. telesna teža 16 in več kg (rogovje se ne upošteva)	1. telesna teža pod 12 kg (rogovje se ne upošteva)
	2. telesna teža 12–16 kg, šila nad 7 cm	2. telesna teža od 12 do 16 kg, dolžina šil pod 7 cm
2 in večletni srnjaki (teritorialni)	1. telesna teža 18,8 kg in več (rogovje se ne upošteva),	1. telesna teža pod 14,8 kg (rogovje se ne upošteva),
	2. telesna teža od 14,8 do 18,8 kg, teža svežega rogovja 239 g in več	2. telesna teža od 14,8 kg do 18,8 kg, teža svežega rogovja pod 239 gramov

Starostni sestav srnjakov, poprečna telesna teža in poprečna teža rogovja, lovišče Medved-Kočevje (1964–1973)

Starost – leta	Število srnjakov	Teža rogovja v g	Telesna teža v kg
2	46	173	15,4
3	101	218	16,2
4	107	250	17,0
5	89	245	17,7
6	109	253	16,9
7	59	245	17,2
8	62	253	16,8
9	40	250	17,1
10	43	246	17,0
11	6	237	15,5
in več			
SKUPAJ	662	popr. 239	popr. 16,8

strel srnjadi doslej v poprečju pre-majhen, bi bilo treba v bodoče od-strel uskladiti s številčnostjo srnjadi in posledicami, ki izhajajo iz njene šte-vilčnosti. Pri tem je potrebno izdelati analitične ocene telesnih tež in tež trofej ter gojitvene smernice prilago-diti lovskogojitvenim območjem oz. zvezam lovskih družin.

**Starost uplenjene srnjadi naj se tudi v bodoče ocenjuje po zobovju. Uva-
janje telesne teže kot merilo zahteva
komisijsko tehtanje uplenjene srnjadi
(gospodar, pooblaščen osebe LD) na
0,5 kg natančno. Srnjad tehtamo iz-
trebljeno, v koži, z glavo, nogami in
s trofejo.**

II. JELENJAD

Predlog novih smernic za gospodarje-nje z jelenjadjo temelji na ugotovitvah študije »Prispevek k poznavanju mor-fologije jelenjadi na Visokem Krasu v Sloveniji« (Zbornik Biotehniške fa-kultete 1974) in na statistični obdelavi podatkov o 1223 uplenjene jelenjadi v letih od 1965 do 1972 v lovišču Med-ved-Kočevje. Podrobnejših utemeljitev in izsledkov iz študije ne bi navajali. Predlog za razvrščanje jelenov po go-jitveni vrednosti:

Kategorija C (gojitveni odstrel brez omejitve števila):

Vsi enoletni šilarji, ki imajo od 15. 8. do 15. 9. šila izpod 15 cm (višina uhljev). Kasneje, ko rogovje doraste in so šila očiščena (od 15. 9. dalje), v to kategorijo sodijo vsi lanščaki s šili izpod 25 cm, vsi starejši šilarji in vilarji (z nadočnikom) ter vsi 2-letni

šesteraki s trikotno obliko rogovja in izrazito šilastimi konicami. Pri presoji šilarjev, zlasti v avgustu, upoštevamo telesno razvitost.

Kategorija B:

Vsi 3- in 4-letni šesteraki s težiščem v spodnji polovici rogovja, vsi 3-letni osmeraki s trikotno obliko rogovja in s težiščem v spodnji polovici, vsi 3- in 4-letni ledniški deseteraki s trikotno obliko rogovja in s težiščem v spodnji polovici rogovja.

Kategorija A:

Vsi enoletni šilarji z nad 25 cm dol-gimi šili, vsi dveletni šesteraki in moč-nejši, s pravokotno obliko rogovja, topimi konicami in s težiščem v zgor-nji polovici rogovja, triletni osmeraki in močnejši s pravokotno obliko rogov-ja, topimi konicami in s težiščem v zgornji polovici rogovja, vsi 3- in 4-letni deseteraki s pravokotno obliko rogovja in vsi kronski jeleni.

Pri vseh starejših jelenih uvajamo kot merilo tudi težo rogovja:

Starost v letih	Teža rogovja v kg kategorija	
	A	B
5	4,00 in več	izpod 4,00
6	4,50 in več	izpod 4,50
7	5,00 in več	izpod 5,00
8	5,25 in več	izpod 5,25
9	5,50 in več	izpod 5,50

Desetletnih in večletnih jelenov ne ka-tegoriziramo oz. jih uvrščamo v ka-tegorijo B (zreli, lovni jeleni).

Telesne teže pri jelenih ne bi kazalo upoštevati, ker je teža rogovja odvis-na predvsem od starosti.

Predlog o strukturi odstrela jelenjadi:

Jeleni (45 %)

- 9 % telet-jelenčkov
- 13 % lanščakov
- 10 % 2–4 letnih
- 8 % 4–9 letnih
- 5 % 10 in večletnih

Košute (55 %)

- 10 % telet-košutic
- 18 % telic (junic)
- 27 % starejših košut

Navedene smernice veljajo za gospo-darjenje s populacijami, ki so uravno-vešene z okoljem, povsod drugod je potrebno gojitvene smernice prilago-diti razmeram.

III. MEDVEDI

Dosedanjo kategorizacijo razdeliti tudi po spolu in uvesti téle starostne raz-rede:

1. mladiči in enoletni medvedi,
2. 2–5 letni medvedi,
3. nad 5-letni medvedi.

Spolno razmerje odstreljenih medve-dov naj bi bilo 50 : 50, po strukturi pa naj bi bil vsak navedeni starostni razred zastopan v odstrelu z $\frac{1}{3}$.

IV. DIVJI PRASIČI

Dosedanjo kategorizacijo in evidenti-ranje dopolniti:

1. mladiči (ločeno po spolu),
2. lanščaki (ločeno po spolu),
3. starejše svinje,
4. merjasci.

Struktura odstrela v lovskogojitvenem območju mora zajemati 80–90 % mla-dičev in lanščakov ter 10–20 % starej-ših prasičev.

**Delovna skupina
komisije za gojitev velike divjadi
Lovske zveze Slovenije:**

Marjan Kotar Ciril Štrumbelj
Maks Šteblaj Blaž Krže

JANUAR

PROSINEC

Vsak lovec mora vedeti

Po Zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč je odstrel **mufionov**, ovna, ovce in jagnjet, dovoljen tudi še 1. januarja. Naš novi zakon je podaljšal lovno dobo na **srno in srnje mladiče** do vštrevši 15. januarja. Odstrel **jazbeca**, ki sicer kot zimski dremuh redko pozimi kolovrati po lovišču, je dovoljen do vštrevši 31. januarja. Od divjih gosi je dovoljen lov le na **njivsko gos** do vštrevši 15. januarja. S 15. januarjem je tudi konec lova na: **mlakarico, črno lisko, regeljca, kreheljca, fazane** (petelina in kokoš), **velikega kljunača in kozico**. — **Prvi in zadnji dnevi lovnihi dob**, navedeni v 13. čl. novega zakona, se štejejo v lovni čas, npr. lov na **poljskega zajca** je dovoljen od vštrevši 1. oktobra do vštrevši 1. januarja. — Lovska organizacija, LD, ZLD, LZS itd., lovno dobo lahko le skrajša, ne pa podaljša. — **V visokem snegu** loviti divjad (tudi nezaščiten!) je po 49. členu zakona prepovedano.

MALI OGLASI

Ograje, vrtné in druge, izdelujem iz aluminijaste žice po naročilu. Višina po želji kupca. — Ing. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Šentjur pri Celju.

Revolver Gasser in drugo starinsko orožje kupim. — Janez Hartman, Tončke Čečeve 7, 63000 Celje.

Prepelicarje mladiče — odličnih staršev — prodam. — Avgust Ošlak, Turiška vas 28, 62380 Slovenj Gradec.

Brak-jazbečarja, jelenje rjave barve, 5 let starega, prodam. — Tone Aubrecht, 61295 Ivančna gorica (št. 46).

Brezpetelinko, kal. 16-16, z vložno cevjo winchester magnum, kal. 5,6 × 35, zaradi starosti prodam. — Ivan Zdešar, Vnanje gorice 118, 61351 Brezovica pri Ljubljani.

Češki lovski karabin remington 223 — prodam. Jože Štimec, Štalcerji 8, 61330 Kočevje.

Zatekla se je kratkodlaka istrijanka. Lastnik psice naj se zglaš pri sedanjem oskrbniku psice Ivanu Markoviču, Podub 42, 61386 Stari trg pri Ložu.

Istrske kratkodlake goniče, poležene 3. 9. 1976, zelo ugodno prodam zaradi pomanjkanja prostora. — Andrej Zemlič, Cesta 4. prekomorske 13, 65270 Ajdovščina.

Vsem članom in
sodelavcem želi
uspešno leto 1977

Društvo ljubiteljev ostrodlakih ptičarjev
Ljubljana

Strojimo, barvamo, predelujemo, odkupujemo

kožuhovino in krzno
vseh vrst

Odkupujemo tudi kože domačih zajcev-kuncev
Izdelujemo in popravljamo usnjena oblačila

Vsem lovcem veliko uspehov in zadovoljstva
v letu 1977!

Krznarstvo

VIKTOR BERIČ

Ljubljana, Komenskega 36
Telefon (061) 320-556

Lovci!

Tudi v letu 1977 vam bomo postregli
s kvalitetnim blagom, da boste imeli na lovu
kar največ zadovoljstva in uspehov.

Z oddajo uplenjene divjadi našemu podjetju
si omogočate nabavo raznovrstnih lovskih
pripomočkov oziroma pribora po posebno
ugodnih cenah.

Želimo vam srečno novo leto,
mного uspehov pri gojitvi divjadi
in — ravne cevi!

Trgovsko podjetje

LOVEC

LJUBLJANA,
PREŠERNOVA 3

s svojimi
poslovalnicami v:

CELJU
MARIBORU
LJUBLJANI

Ko ugaša zadnji dan v koledarskem letu, koča visoko nad dolino vdano čaka na lovske tovariše, da se skupaj z njimi prebudi v sončno novoletno jutro